Ч. 137 (14.680). Львів, пятниця 25. червня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Я АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ІНЦИДЕНТ З КРАКІВСЬКИМ АРХІЄПИСКОПОМ САПІГОЮ.

Вчора згадали ми коротко про інцидент, що під його впливом прем. Складковський подався до димісії. Дещо світла на цю справу кидає комунікат комітету вшанування памяти марш. Пілсудського, що його оголосив ПАТ:

„17. ц. м. — стверджує комунікат — краківський архиепископ Сапіга вислав до виконавчого виділу комітету вшанування памяти марш. Пілсудського письмо з повідомленням, що він рішив перенести домовину з тілом марш. Пілсудського з крипти св. Леонарда до крипти під вежею срібних дзвонів.

Виконавчий виділ комітету, діставши це письмо, звернувся до арх. Сапіги з проханням не робити цього, бо саркофаґ під вежею срібних дзвонів ще не викінчений, тому прийшлось би переносити домовину кілька разів.

На письмо вик. виділу комітету, арх. Сапіга відповів листом з 20. ц. м., що не змінить своєї постанови у справі перенесення домовини марш. Пілсудського.

З огляду на те виконавчий виділ комітету звернувся до президента держави, який погодився з думкою виділу і написав листа до арх. Сапіги, прохаючи залишити домовину марш. Пілсудського у крипті св. Леонарда, але арх. Сапіга відмовив.

У звязку з цією подією я неможністю вплинути якнебудь на рішення арх. Сапіги, виділ стверджує з усією повагою і притиском, що відповідальність за перенесення тлінних останків марш. Пілсудського паде виключно на арх. Сапігу та подає це до публичного відома.

Краківський консистор заявив, що арх. Сапіга брав лише під увагу, що крипта св. Леонарда вогка і що тіло марш. Пілсудського там добре не законсервується. Це вияснення не успокоїло польської публичної опінії — треба рахуватися з можливістю уступлення арх. Сапіги та інших ускладнень.

Німецькі сили на еспанських водах.

Вчора вечором появилась урядова вістка, що панцирник „Граф Шпе" відплив до Еспанії, „щоби боронити німецькі інтереси".

Крім того є в Еспанії ще один німецький панцирник: „Адміраль Шер", 4 кружляки, 9 контрторпедовців, 4 підводні судна та чимало рибацьких суден, спеціяльно приготованих до контрольної служби.

Німецька ескадра причалила до пристані Ляґос.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НЕ ВИСТУПЛЯТЬ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ Й ІТАЛІЇ.

Вашинґтонський департамент заявив, що становище уряду не зміниться, він не пристосує закону про невтральність до ніяких інших держав за винятком обох еспанських воюючих сторін. Закону про невтральність не пристосують до Німеччини ані до Італії, бо ці дві держави не інтервенюють в Еспанії. Факт, що Італія й Німеччина залишаються в комітеті неінтервенції, зробив добре враження в Америці.

Напад на палату бельґійського короля.

ГРІЗНІ ЗАВОРУШЕННЯ У БРЮССЕЛІ.

Бельґійський парлямент ухвалив недавно амнестію для т. зв. флямандських активістів, що підчас німецької окупації 1914—18. рр. під німецьким впливом змагали до того, щоби відірвати Фляндрію від Бельґії. Бельґійські бувші комбатанти уладили вчора (середа) по полудні у Брюсселі велику маніфестацію, протестуючи проти амнестії. Маніфестація у формі „походу на Брюсселю" стала грізною, населення Брюсселі з великою симпатією витало тисячі комбатантів, що несли транспаренти з написами: „Бельґія з бельґійцями", „Смерть зрадникам" і т. п. Комбатанти проломили поліційно-жандармський кордон, що боронив доступу до парляменту і королівської палати. Жандарми шаржували юрбу, але безуспішно. Комбатанти вдерлися до королівської палати, домагаючись авдієнції у короля, що їх приняв. (Згідно з іншою версією вийшов великий маршал двору і заявив, що король виїхав над море). Делеґація зажадала, щоби король розвязав парлямент і дав димісію Ван Зеляндові. Опісля делеґація комбатантів покинула палату і вернулася до походу.

Підчас сутичок з б. комбатантами, в яких брала участь також пожежна сторожа, ранено кількох жандармів та кілька цивільних осіб.

ВАН ЗЕЛЯНД У РУЗВЕЛЬТА.

Бельґійський премієр Ван Зелянд приїхав учора пополудні до „білого дому", де приняв його през. Рузвельт, що вечором видав у честь Ван Зелянда бенкет.

ДАЛЬШИЙ ФЕРМЕНТ СЕРЕД „РЕКСИСТІВ".

Як подає брюссельська преса, сен. полк. Вінерон відмовився дальше повнити обовязки шефа ґвардії рексистів.

Кріваві страйкові заворушення.

Райтер подає, що у Порт Еспань на острові Тринідад (коло Південної Америки) дійшло до страйкових заворушень, в яких

убито 14 осіб і ранено 44.

Страйк обняв більшу частину цукрових плянтацій та копалень нафти. Провідники страйкарів не хотять переговорювати з працедавцями і не приймають посередництва.

Ладу береже кольоніяльна піхота і залога кружляка „Аякс". Другий кружляк має нині причалити.

У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

10.000 робітників у Воррен почало страйк на протест проти постанови трибуналу, зверненої проти страйку. Провідники страйку сподівалися, що вчора до вечора застрайкують робітники 20-х фабрик, тимчасом унерухомлено лише 5 фабрик.

„МАЛА МАТУРА".

Львів, 24. червня 1937.

Ніде правди діти: про останні кінцеві іспити в чотирорічних ґімназіях, т. зв. малі матури, писати спокійно навіть сьогодні важко. Хоч минає вже два, а то й більше тижнів від часу, коли ці матури покінчилися, то проте годі найти розумне оправдання, чому саме їх переведено так, як їх переведено. Не погоджуюся з автором статті „Отверто і ясно" в „Ділі" з 16. червня ц. р., щоб вістря цих іспитів було політичне. Не погоджуюся тому, бо не можу — на холодно — припустити, щоб шкільні рішальні чинники хапались уже аж таких засобів у своїй національно-шкільній політиці, як трагічні експерименти над дітьми. Уважаю „малі матури" просто трагічною помилкою, яку випогили при своїх зелених столиках шкільні бюрократи, що про справжнє шкільне життя не мають зеленого поняття. Цю помилку можна було зробити лише в ненормальних умовинах плинкости і хаосу, в якому сьогодні шкільництво в Польщі опинилося. І справді. Коли до сьогодні родичам не відомо, про що їх діти будуть учитися в ліцеях уже після ферій, коли в справі ліцеальних програм відбувалася щойно 18. травня ц. р. конференція делеґатів програмового виділу Міністерства Освіти з делеґатами польського Товариства Учителів Середніх і Вищих Шкіл, коли міністерство оголосило в Деннику Львівської Шкільної Кураторії з початком квітня, що у Львові буде державна **коедукаційна Педагогія** і це оголошення (щодо коедукації **відкликало** внутрішнім розпорядком **у першій половині червня** ц. р.., себто після того, коли вже сотні дівчат внесли прохання в справі прийняття до Педагогії, коли перша відомість про реґулямін „малих матур" дійшла до шкіл з початком квітня і термін письменних іспитів, себто іспитів, що **в такому виді відбуваються уперше, від коли взагалі істнує середня школа на наших землях і в Польщі, назначують приблизно в місяць (24. травня) потім** — то, здається, можливість такого винаходу, яким є „малі матури", не треба аж пояснювати політичними моментами. Це щось більше як абсурд — це трагічна помилка.

В Міністерстві Освіти ще кілька місяців тому не було устійнено, чим, яким зовнішнім актом має покінчитися теперішня чотирорічна ґімназія. Розважувано ріжні можливости. Між іншими найповажніше розважувано проєкт лише якогось кінцевого попису. І тому є підстава твердити, що реґулямін „малих матур" заскочив усіх. Він у засаді без порівнання гостріший від реґуляміну „великих" матур. Кожний батько, кожний педагоґ не може найти просто слів обурення, як міг найтися „педагоґ", який міг щось таке видумати. Для дітей у віці дозрівання, психічного перевразливлення, незвичайної фізичної абсорбції і невиндержливости, душевного перечулення, в добі, де навіть легкі зовнішні потрясення чи настрої можуть викликати катастрофу у дитини, себто просто знівечення цілої її будучини, — для таких дітей призначувати реґулямін гостріший від реґуляміну для молоді, що вже перебула свій час пертурбацій — це педагогічне чудовище, що його не знає історія

педагогії. Одинацять предметів при „малій матурі", коли навіть матура для екстерністів знає їх лише 8, а давніша „велика" матура допускала, при можливости звільнень, лише 2, 3, а то й один предмет! До устних іспитів „малої матури" не допускають тоді, коли при писемній була **лише одна недостаточна нота, лише з одного предмету**, а саме з польської мови або лише з української мови (в українських гімназіях)! Тимчасом при писемній „великій" матурі можна було мати дві ноти „недостаточні", в тому і з польської і з української задачі, і все таки можна було дійти до устного іспиту зрілости! Свідоцтво зрілости можна було при „великій" матурі дістати навіть з недостаточною нотою з одного предмету (при деяких умовинах), зате при „малій матурі" це виключене! Навіть в університеті, при магістерських іспитах, розкладають теж 11 предметів на роки, а тут дитина, в найнебезпечнішій добі свого життя, мусіла здавати теж 11 предметів одної днини!

Практика довела цей і без того абсурдально-гострий регулямін просто до меж, де кінчається всякий глузд. Знаємо випадок, де одну дитину піддавали впродовж чотирьох годин (!) тортурам устного іспиту, замість, як це передбачує регулямін, двох і пів годин! Підкреслюємо: в тому випадку питали лише одну дитину, бо предсідник не призначив другого учня для зміни. На практиці, в українських матурах, § 8 регуляміну виглядав на кпини. Цей § каже: „Ухвали екзамінаційної комісії западають звичайною більшістю голосів приявних членів, управнених до голосування в даній справі. При рівности голосів рішає предсідник." Тимчасом предсідники **ніде не допускали до голосування!** Регулямін „малих матур" каже, що іспит не повинен „обмежуватися до памятевої репродукції та до обговорювання подробиць". На ділі всюди питали переважно лише подробиці. Вимагали знання змісту читанок від I—IV. кляси, хоч не всі читанки були перероблені, питали лектури з усіх кляс, історію старовинну, середньовічну і новітню, так само питання з фізики, хемії, ґеоґрафії і біольоґії були стисло памятеві. Тимчасом серед ненормальних умовин, у яких жила середня школа, не було часу повторити матеріялу з I. і II. кляси, не було часу навіть вичерпати того, який був призначений на IV. клясу. Адже „мала матура" почалася цього року майже на півтора місяця перед звичайним покінченням шкільного року. Додаймо, що деякі школи мали напр. на науку про сучасну Польщу (в тому цілий устрій Польщі!) не цілі два місяці. Таж підручник до цього предмету має 180 сторінок! Та проте питання з цього предмету не були легкі. Як вам, шан. читачі, подобаються напр. питання: „Що таке конституція?"; „Що розумієте під словом: „стани"?"; „Що таке Ліґа Народів?" Або напр. теми задач: „**Na podstawie poznanych dzieł i czytanek wykazać, jakie hasła głosili pisarze z epoki pozytywizmu**". Або: „**Społeczeństwo polskie w XVIII. w.**" Або українські: „Ідеал людини в творах І. Франка." Математична тема доводила (пригадаймо атмосферу іспиту, де діти нездібні до холодної надуми) до нерозвязального рівнання 4-го, чи пак третього ступня. Щоб у ньому не заплутатися і дійти до нормальної розвязки, треба було відразу вжити, як кажуть учні, „фінти", доступної для добре вправлених головачів. Не забуваймо, що того всього вимагали від 16-літніх недоліткiв, яких чотири роки не вчили, лише робили над ними досвіди, — робила шкільна реформа і шкільні програми, — з якими згаяно безліч часу, особливо в українських гімназіях, де досі **нема всіх не то підручників для нових ґімназій, але навіть програм**, де молодь згідно з новим „духом" середньої школи більше резонувала й оглядала, більше слухала, а найменше вчилася, себто добуте знання в памяті утревалювала. Ось до так підготованої молоді, яка до того не здавала собі справи з поваги і значіння іспитів, бо не є до них з природи речи ні психічно, ні фізіольоґічно здібна — пристосовано найгостріший іспитовий регулямін, який, мабуть, знає шкільна практика. Хто відповість за ці потрясення, заломання, розчарування, зневіру до школи, що їх пережили сотні наших дітей, їхніх родичів, громадян та учителів? Кому потрібно було розбурхувати до глибин і без того трагічний український шкільний відтинок?

Не дивниця, що вислід іспитів був фатальний. В одній українській приватній ґімназії на 21 допущених до матури здало 7, у другій теж на 21 — 8, у третій на 22 здало 7. Та були наші ґімназії, де на 14 допущених здало 7, або на 16 здало 11. В одній львівській польській ґімназії здало 5 на 21 допущених, а в одній на провінції на 20 допущених до матури уже при писемній упало 12. Безперечно, ці жахливі висліди бють передовсім у саму систему навчання нових ґімназій і в систему „малих матур", яка зовсім не відповідає програмі навчання нових ґімназій. Вони зовсім інакше стараються збудити зацікавлення і вщіплювати знання у молодь, ніж це робили давніші старі ґімназії. У світлі сказаного „мала матура" — це якась страхітлива „елефантіязіс" старої, „великої" матури. Всі недостачі колишньої „великої", все те, що в ній сварилося зі засадами гуманности (навіть не педаґоґіки!), те, що психольоґія дитини поборювала й осудила, все те в „малій", отже „модерній" матурі виросло до велитенських розмірів... карикатури. Колишню охрестили згірдливим словом „Eselsbrücke". Почекаймо, яку назву дістане теперішня. Ця назва напевно не принесе лаврів тим, що „малу матуру" видумали...

Поруч тих, так би мовити, педагогічно космополітичних наслідків, які бють одинаково в польську й українську молодь, є ще й специфічні наслідки „малих матур", які українське громадянство мусить якнайгостріше поборювати. Маю на думці те, що „малі матури" відбуваються в чужому середовищі (переважно в польських державних ґімназіях) і що дітей питають переважно чужі вчителі. Звичайно чужі ґімназії і чужі директори — це на провінції конкуренційні школи для українських приватних. Знаємо випадки, де в комісіях були **всі до одного (навіть катехит!)** чужі екзамінатори. Не протестуємо проти контролі Кураторії. Але протестуємо проти „опіки", яка з природи речи не може в ніякому разі бути обєктивна, протестуємо проти того, щоб наші діти підпадали ще дальшим непотрібним тортурам, які кожна дитина відчуває, коли в чужому середовищі має перед собою чужого, незнаного їй екзамінатора. Досить уже експериментів шкільної „реформи", досить незрозумілого для ніякого батька і педаґоґа риґоризму реґуляміну „малих матур".

Кінець травня і початок червня 1937 р. матиме свою сторінку в історії українського приватного шкільництва. Мусимо змагати з усіх сил, щоб вона не була траґічна ані для цього шкільництва ані для молоді. Маємо відомости з деяких ґімназій про гідну і достойну (понад вік!) поведінку нашої молоді і ці відомости викликують у нас бадьору віру, що українська молодь лихоліття „малих матур" перебуде. Зате поведінка родичів викликує занепокоєння. Зневіра у школу на місці, чи пошуканки іншої лише поглиблюють витворений прикрий стан. Коли сьогоднішнє наше положення вимагає жертви і на цьому відтинку, то обовязком родичів цю жертву принести: дітей зі шкіл не забирати і ліцеї відчинити за всяку ціну там, де є на них концесії.

В. Кузьмович.

СОЮЗНИКИ З ОБІЦЯНКАМИ ТА ЗАЯВАМИ.

Знов наради Малої Антанти.

Букарешт, 20. червня.

Представники малоантантських держав стрічаються часто; задля потреби взаємно провірити, чи виконані союзницькі зобовязання або для вдоволення себе все новими формулками збірної безпеки.

В цьому змислі можна відзначити останні відвідини чеського премієра у Букарешті. Ці відвідини припали неконче у відповідну пору, бо цінність та повага чеської союзниці значно потерпіла, не так через постійні невдачі чеських політичних та економічних претенсій в середущій Европі, як через занепад тої видутої величі військової союзниці та її покровительки — Совітської Росії. І тому скромне приняття, яке приготовив румунський уряд Годжі — його не заскочило. Навпаки, чеський премієр удавав всюди безмежного оптиміста, навіть там, де виринали старі та нові недомагання чеських закордонних представників.

Передовсім треба було направити те прикре враження, яке залишив по собі п. Шеба, колишній чеський посол у Букарешті. Як відомо Шеба вславився своєю діяльністю в користь Совітів та спричинив румунському урядові неодну неприємність — а свому особистому приятелеві Тітулескові майже унеможливив дальшу політичну карієру в краю. Він виявив у своїм „історичнім творі" до того часу затаєний проєкт військового договору: Франція — Чехословаччина — Румунія — Сов. Росія.

Ледви відкликали п. Шебу до Праги, трапився знову подібний випадок. Один п. Фіяла, представник фабрик Шкоди у Букарешті зробив „тактичні похибки", і викликав обурення не тільки уряду, але й опозиційних кол. В останньому часі перевів румунський уряд різні замовлення військового матеріялу. І при тій нагоді користувався не тільки чеськими офертами (Шкоди), але й французькими, польськими та ін.

Це невдоволило Фіялу тим більше, що він бачив, як румунський воєнний промисл унезалежнюється від Чехословаччини. І на такім тлі виросло — скажім — „мале непорозуміння", яке п. Годжа мав полагдити. Але чеський премієр бував у Букарешті не тільки задля направи того доброго чеського імени, яке не вміли піднести ні Шеба ні Фіяла — а приїхав сюди, аби на місці оцінити значіння тих частих польсько-румунських стріч.

Чеський уряд мав уже раз прикру несподіванку: нагле італьо-мадярсько-югославянське порозуміння. А тепер боїться другої такої.

Коли Югославія самочинно порозумілася із своїми давніми ворогами-ревізіоністами, то й Румунія виявляла в останньому році забагато демонстративних стріч, які певно не захоплювали Прагу. Побоювання чеського уряду зрозумілі — коли брати на увагу виключну ставку чеських політиків на ославлений договір із Совітами та незглибну грошеву допомогу Франції.

І цей незавидний стан закордонної чеської політики відбивався і на останніх нарадах у Букарешті. Ліберальний уряд п. Татареска, не ввійшов у нові, Прагою вимріяні, зобовязання військового та економічного характеру. Коли під цим оглядом не здійснилися надії Годжі — то всеж цей оптимізм не змінився і залишив їх здійснення майбутньому урядові.

Надії чеського уряду звернені на найбільшу опозиційну румунську партію: націонал-цараністів та на „досі ще не розброєного Тітулеска". Аби виявити свою вдячність тому, що мріяв створити „великий пакт Сходу" — проголошено Тітулеска почесним доктором братиславського університету.

Надіями на кращу будуччину та урядовими запевненнями Антонеска, „що закордонна політика залишилася назагал на тих самих основах" — з такими трофеями вибрався Годжа на Дунай на прогульку. Супроводили його стримані господарі пп. Татареску та Антонеску, а потім стрінулись вони із п. Стоядиновичем.

Ця стріча „на тихому Дунаю" мала символічне значіння, бо відбулася на сербському березі, у м. Кладові, де саме зачато будову мосту, що лучитиме Югославію з Румунією.

Така символіка очевидно потрібна там, де не дописує дійсність.

Бо із т. зв. пляну Годжі, „економічної співпраці придунайських держав" досі не видно хочби однозгідної теоретичної підготови. Не диво, бо й напрямні економіки малоантантських держав були досі все лише розбіжні.

Побут Шахта у Білгороді і заповіджена візита Кота у Букарешті вистачають, щоб доповнити образ безвиглядних заходів Праги „порозумітись економічно" із Віднем та Будапештом. Розбіжність навіть чисто економічних інтересів занадто явна, аби її закрити хочби узгідненими заявами. Очевидно, в цій частині Східної Европи вміло попрацювали висланники Німеччини та Італії.

Обличча давнього „вільного поля", де рішав французький капітал тепер змінилось. Югославія відстала перша; придобрила собі своїх „відвічних" ворогів, чи то військовим договором (Італія), чи митним союзом (Болгарія) чи торговельним порозумінням (Мадярщина). В Югославії залишився тільки один досі невилічений боляк: Хорватія. Зате Чехословаччина не тільки не здійснила за 15 літ проголошеної меншинної „автономії, але ще менше може похвалитись успіхами назверху; в неї панує постійно „німецько-мадярсько-польська загроза".

Сталось так, що чехи є у цю пору не тільки нерівним, але й невигідним контрагентом. Це торкалось би передовсім Румунії, якій чеська приязнь не вистачає аби хоч частинно закрити марево мадярського ревізіонізму. Зате та приязнь уже нераз зіпсула нагоду до порозуміння Румунії із Італією, Німеччиною та Польщею. Ще

й нині жаліються провідні румунські політики що їх уряди не зуміли завчасу унезалежнитись від докучливих впливів „чеської анекси французького капіталу". Навпаки ті уряди приняли в заміну такий дарунок сумнівної вартости як союз із Совітами!

„Румунія — нарікають ті критики — в порівнанні до обидвох своїх союзниць залишилася завсіди єдиною правовірною союзницею, бо занадто шанувала фіктивні зобовязання, яких інші оминали".

І мабуть через оцю прямолінійність, Румунія втратила можливість використати далекосяглі звязки з Італією (виступ Тітулеска на одній нараді у справі абісинських санкцій) та рідку нагоду масового вивозу ропи для армії ген. Франка. Чи дотримає румунський уряд своєї вихваленої прямолінійности супроти Німеччини — не знати.

Покищо заявлено в офіціяльній відозві, виданій по відвідинах Годжі, що „всі три представники Малого Порозуміння були однозгідні у всіх заторкнених справах".

В якій мірі це так, про це знає найліпше сам п. Годжа.

др-оч.

ПОВАЖНА НАЦІОНАЛЬНА УСТАНОВА.

(„ВЗАЇМНА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА".)

Професійна організація нашого народнього вчительства є остільки реальною і позитивною позицією в загальному білянсі наших національно-організаційних досягнень, що її не можна переочувати та промовчувати в загальному підрахунку національних конструктивних сил.

У дні 26. червня ц. р. (в суботу) має відбутися XXXII-ий Звичайний Загальний Збір відпоручників і членів цього Товариства. Появилося вже друковане звідомлення організації в 1936. році*) та окремо ще додаткові пояснення до цього звідомлення**).

В останьому році настало в цьому Т-ві роздвоєння поглядів між членами на господарку майном, внутрішню організацію адміністрації та персональний склад завідуючих органів. На ці теми відбувалася досить жива, подекуди навіть прикра виміна поглядів між двома гуртами членів. Дискусія ця відбилася навіть деяким відгомоном і на сторінках нашої політичної преси.

Ми не входимо на цьому місці в оцінку ріжниць поглядів. Уважаємо, що члени зможуть самі розвязати справу на свому Загальному Зборі. З журналістичного обовязку поінформуємо громадянство про успіхи діяльности цієї організації, бо змагання її реальні, а досягнення конкретні й позитивні.

Ціль ВПУВ обєднувати українське народнє вчительство в Польщі для взаїмної матеріяльної, духової та моральної допомоги.

До управнених органів Т-ва належить: Заг. Збір, Гол. Управа та її Дирекція, Гол. Контрольна Комісія, Гол. Мировий Суд та Управи й Контрольні Комісії Відділів. Як дорадчо-виконні органи при Гол. Управі працювали дві комісії: комісія допомог на закладання варстатів праці та редакційна комісія.

По минулорічному Загальному Зборі перевела Гол. Управа необхідні зміни в дотеперішньому складі Дирекції та поповнила й усправнила працю канцелярійного персоналу. Зміни ці впливали позитивно на якість і скількість організаційної праці Т-ва.

Діяльність ВПУВ в 1936. році охоплювала пять ділянок: I. організаційну, II. харитативну, III. господарську, IV. правну пораду й оборону, V. культурно-освітню.

I) В дні 31. грудня 1936. року мало Т-во 1.935 членів, а саме 1918 звичайних, 4 надзвичайних і 14 спомагаючих. Вчислено тут тільки тих, що в дні 31. XII. 1936. не залягали з вплатами членських вкладок довше ніж 3 місяці. Якщо до цього числа додати коло 150 членів, що можуть кожної хвилини поповнити свої членські вкладки і стати повноправними статутовими членами та 127 членів, що прибули організації в час від 1. січня по 31. травня ц. р., то можна сміло прийняти, що Т-во має нині 2.212 членів. Ці члени зорганізовані в 39 відділах. На Волині мало Т-во 12 членів, у західних повітах держави 189.

II) Харитативна діяльність Т-ва висловлювалася в чотирьох фондах, постійних та одноразових допомог, посмертних допомог, допомог на закладання варстатів праці та стипендійних допомог; і в двох установах: мешкальнім приюті у Львові та випочинковій оселі у Ворохті. Сюди прибула ще в 1937 р. лічнича оселя в Черчі.

На рахунок постійних та одноразових допомог вплинуло в 1936. р. 6.006 зол., виплачено 9.862 зол. На рахунок посмертних допомог вплинуло 27.978 зол., виплачено 19.475.60 зол. На рахунок допомог на закладаня варстатів праці вплинуло 14,757.60 зол., видано 12.100 зол. Кожний фонд має свій запас. У випадку, коли Т-во мусіло вичерпати повний запас котрогось фонду, тоді Гол. Управа признавала або окрему дотацію якомусь фондові, або припинювала зовсім діяльність даного фонду. Зі стипендійного фонду, що мав у 1935. р. 10.947.50 зол., виплатило Т-во 570 зол. стипендійних допомог.

Для повноти образу діяльности окремих фондів можна завважити, що на рахунок фонду посмертних допомог за весь час його істнування (від 1. січня 1928. до 31. грудня 1936. р.) вплинуло безпосередньо й посередньо готівки 349.387.20 зол., а видатковано з цього фонду 285.190.67 зол. Отже цей фонд має майна 64.196.50 зол.

На рахунок фонду варстатів праці від 1934 р. по 31. грудня 1936. вплинуло безпосередньо і посередньо 31.787.82 зол., видатковано дотепер з цього фонду 28.255.50 зол. Майно цього фонду є 27.679.22 зол.

З нічлігового приюту у Львові, а випочинкової оселі у Ворохті та лічничої оселі в Черчі користають члени Т-ва за дуже низькими оплатами.

III) До господарських надбань організації належать нерухомости: дві камяниці у Львові та дві оселі: випочинкова у Ворохті та лічнича в Черчі. Білянсова вартість нерухомостей Т-ва висловлюється цифрою 214.051.91 зол. Чисте майно 189.664.68 зол. Оборотовий рахунок організації за звітовий 1936 рік висловлюється по стороні прибутків і видатків цифрою 348.476.78 зол.

IV. Правна порада й оборона охоплювала в 1936. р. такі справи: 1) перенесення, 2) дисциплінарні розправи, 3) перенесення на емеритуру, 4) покликання перед лікарські комісії, 5) злука розділених службово подруж, 6) втрати управительства, 7) звільнення зі служби, 8) учительські посади, 9) службові аванси, 10) мешканеві додатки, 11) відклики до вищих інстанцій, 12) кошти перенесень і службових поїздок, 13) зміни службового місця, 14) додатки за управительство, 15) вдовині пенсії, 16) сирітські ренти, 17) посмертний квартал, 18)

*) „Учительське Слово", Рік XXV, Львів, травень 1937, ч. 5.

**) „Учительське Слово", рік XXV, Львів, червень; 1937, ч. 6.

ЄВГЕН ГЕЛТОЙ. 9

СПАДЩИНА:

(Докінчення.)

По цих словах стрийко звернувся до мене з проханням, щоб я приніс йому вечірні ґазети, де появилося оголошення. Думаю, що хотів тільки, щоб я віддалився, бо, коли я вернувся з ґазетами, доктора Морріса я вже не застав, але стрийко був у доброму настрою і тихо усміхався.

— Шукай пса, — говорив мабуть сам до себе, — шукай і діямантів!

Побачивши мене зразу споважнів.

— Сідай! — сказав тихо. — Мушу подати тобі кілька вияснень...

Я з цікавости трохи не згорів. Я сів і терпеливо чекав, коли стрийко Бенні почне. Аж за хвилину почав:

— Цей осел Морріс виплескав, що ми вкрали діяманти. Не попробую оправдуватися, бо ви й так не вмієте зрозуміти, навіть і ти, хоча маєш більше розуму в пяті, ніж твої други в голові. Даремне я тобі пояснював би, що не сміємо европейським мірилом міряти те, що діється в Азії. Ти не зможеш зрозуміти, що те, що ми зробили, було скоріше геройство, ніж крадіж, це була перемога відваги, терпеливости та хитрости над бояззливістю та глупотою. Десять років ми приготовлялися на цей великий чин і виконали ми його без того, щоб ми скривдили когось на волосочок на голові. Раджа аж по півроці замітив, що діямантів нема. Тоді почалось переслідування, але було вже запізно. Ми поплили до Европи. І коли б той Соломонів осел — Морріс — задоволився був тим, що дістав, ми могли би були тепер у спокою та мирі уживати овочів своєї сміливої праці...

Стрийко Бенні замовк, а я зразу поспішив спитатись:

— Стрийку! Цієї спадщини ми не моглиб і так приняти і тому найрозумніше буде, якби ви тих пять діямантів дали докторові і...

Але стрийко перервав. — Так я собі думав! Ви досить глупі! Зле виховання, відразу до „практичного життя"... Нехай! ваша шкода, не моя. Щодо діямантів, то це вже залиши мені. Двацять діямантів — моїх, я нікому їх не дам, ані докторові Моррісові, ані індійцям, яким він мабуть наговорив, що я узяв собі все те, що вкрадено.

Стрийко усміхнувся. — В Азії та в Африці нема нічого особливого, коли чоловік не закопує в землю самоцвітів, але дає їх проковтувати звірятам — струсам і верблюдам.

— Джессі? — вирвалось мені з уст.

— Так, Джессі, — потвердив стрийко Бенні. — Ми порозумілися з доктором Моррісом, що дамо проковтнути діяманти Джессі. Приготовили ми щось подібне до кульок із мяса, вложили до кожної кульки по одному каменеві, разом трицять таких кульок. Коли я підробляв імітації, які ми дали вложити до раджевої скарбниці замість правдивих діямантів, я приготовив з кожного каменя по два кусники. Але про це доктор Морріс не знав і я дав Джессі проковтнути імітації, а не правдиві діяманти...

— Отже ті діяманти, що ви нам показували...

— Всі були фальшиві, мій сину! Правдиві діяманти я залишив в Америці в безпечному місці. Туди тепер понесу і ці...

По цих словах витягнув стрийко відомий уже капшук та розгорнув його. В ньому заграло всіми дуговими барвами десять чудових діямантів.

— Діяманти доктора Морріса — сказав стрийко з свіжим гумором. — Чи не казав я тобі, що цей чоловік з курячим мізком? Він дав проковтнути Джессі правдиві діяманти і тієї ночі, коли я застрілив нещасну собаку, я дозволив собі вміняти правдиві діяманти на фальшиві. А тепер доктор Морріс бояжко сторожить їх... Але скажи мені зі щирого серця, чи цей злодюга не заслуговує на таку науку?

Нехотячи я мусів притакнути стрийкові. Не таюся, що я зі здивуванням глядів на цього рухливого злодюгу, що все-ж був для мене симпатичний.

— Тепер я скінчив грати свою комедію, — сказав стрийко. — Не гнівайтеся на мене за неприємність, яку я вам спричинив. За пять хвилин буду вже далеко. З ніким не прощаюсь, хіба з тобою. Супроводиш мене, підемо тільки так легко, без усяких пакунків, неначе ми хотіли трохи перейтися. Візьми собі капелюх, а по дорозі скажу тобі те, що треба...

Пять хвилин пізніше ми йшли до Пешту. Настрій стрийка був незвичайний.

— Доктор Морріс прийде до вас — сказав весело — або сам або у товаристві індійців. Скажеш йому, що я пішов на поліцію спитати, чи не знайшли Джіммі. Опісля скажеш, що шкода, що я кудись пішов, бо тимчасом знайшовся Джіммі. Пів години по моїм відході привів його поліцай. Пса знайдеш у моїй кімнаті,... завтра буде вже по нім. Доктор Морріс схоче пса взяти з собою, ніби-то треба його лікувати. Отже, нехай собі його відбере. Не протився цьому! В шлунку пса він знайде фаль-

позички і зачети, 19) платні, емеритури, 20) зачислення літ служби і 21) інші справи.

Незалежно від постійного референта Т-ва працювала в цій ділянці також наша УПР, що часто інтервеніювала в ріжних органів влади, вносила інтерпеляції, зголошувала відповідні законопроекти, виголошувала промови в соймі і сенаті.

V) Культурно-освітня ділянка праць Т-ва виходила часто поза вузькі межі професійних зацікавлень самого тільки вчительства та мала часто ширший національний характер.

Ця ділянка праці Т-ва мала ріжні форми, як у централі, так і на місцях. У централі організації треба згадати: а) видавництва, б.) Центральну Педагогічну Бібліотеку, в.) Архів, г) Педагогічний Музей і Педагогічну Порадню. У віддлах Т-ва репрезентували цю працю бібліотеки, відчити і реферати на педагогічно-виховні теми.

Товариство в міру своєї спроможности підпомагало інші педагогічні видавництва, що їх ведуть інші культурно-освітні установи. В 1936. р. призвала ВПУВ „Рідній Школі" 500 зол. на видання пропамятної книги Першого Українського Педагогічного Зїзду, 580 зол. на видання букваря, на видання історії української літератури 380 зол., і Повітовому Союзові Кружків Р. Ш. у Львові на його виховну діяльність 200 зол. та багато інших допомог на національно-культурні цілі.

З власних видавництв Т-ва слід згадати: а) „Учительське Слово", професійний місячник, б) „Методику і шкільну практику", місячний додаток до „Учительського Слова", в) „Шлях виховання і навчання" — одинокий на заселених українських землях по цей бік Збруча місячник, присвячений теорії виховання і спорідненим дисциплінам. В 1936. р. започатковано ще третє періодичне педагогічне видавництво „Педагогічно-Методичну Бібліотеку". Це, як дотепер, передруки важніших нарисів або з „Методики і шкільної практики", або зі „Шляху виховання і навчання". В 1936. вийшли такі книжки: „Діти говорять", „Школа Успенського Братства у Львові", „Поміж сімнацять і двацять"; тепер є в друку: „Письменні вправи в народній школі" та „Історія освіти на Україні".

Цей коротенький огляд праці ВПУВ переконує нас наглядно, що це Т-во не є лише вузько-професійною організацією вчительства, але намагається охоплювати ширші ділянки національно-суспільної та культурної праці, що лежать у її статутових та ідеольогічних компетенціях. Цей огляд повинен також розвіяти помилкові погляди про те, що ВПУВ стала, мовляв, засібним крамарем і дбає тільки про матеріяльні потреби своїх членів.

При зовсім неприятливих зовнішніх умовинах, при ріжних невдачах чи звичайних недоглядах, ВПУВ розвивається все таки дальше. Віримо, що вона ще довго попрацює на загальну користь українського вчительства та посередньо й народу.

У ЦАРСТВІ СТАЛІНА.

ЛЮДИ, ЩО НЕ ХОТЯТЬ СТРИГТИСЯ — ЦЕ ТРОЦЬКІСТИ...

В одній совітській фабриці у Керчі (Крим) арештували заступника директора Прохорова під закидом „троцькізму". Прохоров наказав обстригти робітників фабрики, які мешкали в бараках, і заявив, що робітники, які не схочуть обстригти собі волосся, будуть трактовані як „троцькісти", що саботують накази влади і що за те підуть під суд. Секретар партійного комітету фабрики станув по стороні робітників і звернувся в цій справі до районового скретаря в Сталінську, Койдяєва. Секретар Койдяєв покликався на 130. статтю конституції про дисципліну в фабриках і обовязок послуху супроти директора фабрики. Застрашені робітники обстригли собі голови, щоби їх не вважали „троцькістами". Та деякі робітники всеж не остриглись, наражуючись на репресії: саме забрали їм ліжка. Робітники почали доноси на Прохорова і його арештували як „троцькіста", який переслідує робітників, наказуючи їм стригти голови. (ПАТ).

ФІЛЬМОВА ПРОДУКЦІЯ НЕ ЙДЕ.

Як подають „Ізвестія" з 21. ц. м., совітське кіно переживає кризу. На 60 проектованих фільмів виконали лише 17. Росія виконала плян фільмової продукції лиш на 13 проц. Україна — на 9. Головною причиною такого стану є хаос у продукції: на домагання цензури приходиться раз-у-раз переробляти сценарії. (РО).

РОБІТНИЧИЙ РАЙ.

Совітська преса подає, що трести лучби та плянування міст на Далекім Сході не виплачують робітникам платні; трест лучби винен робітникам 145.000 рублів. За те на Далекім Сході арештували директорів тресту, Сєльцова і Брільгіна, яким закидають „троцькізм". (ПАТ).

—o—

ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНІ ПОМИНКИ.

ЖАЛІБНИЙ ПОХІД НА СТРІЛЕЦЬКІ МОГИЛИ В ТЕРНОПОЛІ.

Як у минулих роках, так і цього року зїхалося численно українське громадянство, щоби взяти участь в жалібному зеленосвяточному поході, щоб похилити голови над могилою найкращих синів, які своє життя віддали, коли цього потреба вимагала. Всі зійшлись біля церкви, а звуки церковних дзвонів проголосили жалібний похід. Стають у ряди всі товариства й установи, стають і селяни, які численно приїхали зі сіл, стають і родичі тих синів, що полягли десь далеко і ніхто над ними не править панахид. 30 вінців попереджує похід. За вінцями йде духовенство й хори, а за духовенством численні чвірки жалібного походу, який перейшов головними вулицями Тернополя. Орхестра Міщанського Братства грала ввесь час жалібні пісні. По півтора години дійшов похід до могил, які покрились повінню вінців, так що виросла нова могила вінців, а над нею видніє лиш 2-метровий стовп чи пак відземок дубнього хреста, зрізаного ще 1932 р. Палкі слова о. Романишина, який виголосив після панахиди промову, зворушили всіх до сліз. Орхестра Міщ. Братства закінчила жалібну панахиду нац. гимном.

ДО ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНИХ ПОМИНКІВ У ЛЬВОВІ.

У звідомленні зі зеленосвяточних поминків у Львові пропущено між іншими церковними процесіями процесію церкви св. о. Николая, яка взяла в обох днях під проводом свого пароха о. В. Лончини участь у поході. Першого дня (в неділю) ця процесія отвирала похід, другого дня разом з іншими йшла у взірцевому ладі на Личаківський цвинтар.

В. Шановних Авторів і Дописувачів просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, чітко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв. інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

По широкому світі.

Альбанський генеральний прокуратор домагається для 6-ох організаторів комуністичної революти, яка вибухла 16. травня, кари смерти, для інших учасників революти — довгої вязниці.

Японська військова влада опрацювала 5-літній плян промислової мобілізації, що передбачує потроєння продукційної спроможности японського зброєвого промислу в pp. 1938—42.

шиві діяманти. Очі його сміятимуться, він думатиме, що накінець зловив мене, як чайку на гнізді. Скоро щезне з Будапешту неначе злодій. Коли він пізнає, що всі трицять діямантів фальшиві, я вже буду на краю світа.

І стрийко Бенні махнув рукою в напрямі парляменту, який виринув перед нашими очима. Я обіцяв стрийкові Бенні, що кожне його бажання точно виконаю. Біля мосту Маргарети, до якого я його супроводжав, ми попрощалися.

— Вже про мене не почуєте, — сказав стрийко якось сумно. — Жалую, що мені не пощастило краще, бо колиб не було Морріса, та вже байдуже! І нічо не журися мною! Тепер вже ніхто від мене діямантів не відбере. Ви не домагалися спадщини, а я не міг її стратити біля вас,... і тому думаю, що візьму її з собою в могилу!

Це були його останні слова. Стиснув мені руку і відійшов.

Не оглянувся. Ледви я міг слідити за його маленькою фігурою у вечірніх сутінках, в юрбі людей. За коротку хвилину зникнув мені з очей.

Другого дня появився у нас доктор Морріс. Я відограв комедію так, як я обіцяв стрийкові. Доктор з великою радістю відвів пса з собою; сказав, що мусить нагло і на неозначений час відїхати. Далі про нього я не чув, ані про трійку індійців. Про стрийка Бенні чув я ще тільки один раз. По чотирьох роках прийшла до нас вістка з Мельбурна про його смерть. Умер у повній нужді. Австро-мадярський консулят мусів уплатити йому похорони за власні гроші. Зовсім певно, що він на смертельнім ложі проковтнув усі свої трицять діямантів.

З мадярського переклав

Беркут.

В справі ґімназії Р. Ш. в Тернополі.

Інтерпеляція пос. д-ра Ст. Барана.

На пленарному засіданні сойму в середу 23. червня ц. р. посол д-р Степан Баран зголосив обширну інтерпеляцію до міністра віроісповідань та освіти в справі відобрання права державних шкіл приватній загально-освітній коедукаційній ґімназії нового типу Товариства Рідна Школа з українською мовою навчання в Тернополі.

Засідання тревало всього к. 10 хвилин і президія сойму не могла заазнайомитися зі змістом цілої низки інтерпеляцій — між іншими і зі змістом інтерпеляції посла д-ра Барана та одної польської інтерпеляції в справі останніх подій у підгаєцькому повіті. Маршал сойму Цар по відчитанні наголовків інтерпеляцій, зі змістом яких не мав часу передтим заазнайомитися, заявив, що щойно на найближчому, пленарному засіданні сойму подасть палаті до публичного відома, які зі зголошених інтерпеляцій приймає і пересилає у відписі дотичним міністрам.

Почалася будова церкви СС. Василіянок у Львові.

Будова церкви СС. Василіянок під покр. св. Івана Богослова у Львові при вул. Потоцького ч. 95 розпочалася 22. червня торжественним богослуженням, яке відслужив о. крил. Ю. Дзерович при численній участи парохіян, членів Комітету та робітників під проводом інжинірів КІР-у. Підчас богослуження співали СС. Василіянки під проводом матері-ігумені Віри Слободян.

По Службі Божій в каплиці монастиря пішла процесія на будівельну площу, де під голим небом, при гарно леліями прикрашеному престолі відслужив о. Дзерович в окруженні оо. О. Бучацького і Ж. Слижа молебен до Пр. Діви Марії. Хор СС. Василіянок лунав ген-ген далеко поза вулецькі узгіря, звіщаючи всім, що, як казав о. Дзерович у своїй промові: „Сей день, єгоже сотвори Господь, возрадуемся і возвеселімся в онь". В очах присутніх такі замітні були сльози радости, що по роках „хожденій по мукам" дочекалася врешті вулецька дільниця дозволу на будову Божого храму, що буде здвигнений під кермою нашого КІР-у, дасть Бог, ще цього року. Очевидно, буде виконана цього року не ціла церква, лише будуть витягнені сирі мури під дах.

Торжественне посвячення угольного каменя відбудеться аж у вересні при участи цілого Львова. Але роботи під умілою рукою КІР-у вже в повному розгарі і ще заки листя почне падати з дерев, могтимуть мешканці Львова оглядати монументальний храм при вул. Потоцького 95. А тепер черга за нашим жертволюбивим громадянством. Поможіть хочби одною цеголкою, бо церква при вул. Потоцького — це не лише парохіяльна церква для вулецької дільниці, але це буде прикраса цілого Львова, прикраса цілого краю.

ЖІНОЧА СТОРІНКА.

Розумний фемінізм чи абсурд?

Жінка президента Американських Злучених Держав виступила недавно з цікавим проектом, що викликує в пресі цілого світу чимало дебат і коментарів. Проект той не є вже такою новиною, бо на ту тему вже давненько ведуть в ріжних країнах голосніші чи тихіші суперечки. Пропонує пані Рузвельт, щоб чоловік платив жінці, що занята тільки своїм домашнім господарством та веденням дому і виховою дітей, якусь платню. Феміністки, прихильниці пані Рузвельт та які вже давніше той проект в ріжних країнах висували, стоять на тому становищі, що жінка присвячуючи всі свої сили і час домашньому огнищу не має змоги заробити собі на свої щоденні видатки, є у всіх дрібницях залежна від чоловіка, а також не маючи змоги відложити якийсь гріш на старші літа часто по смерти чоловіка, який може записати свій маєток кому іншому, лишається покривджена та незабезпечена. Вважають ці феміністки, що домашня праця є не лекша від інших робіт, які виконують жінки по ріжних підприємствах чи в бюрах, а тому за неї належиться також оплата, яка жінку усамостійнювала би та давала їй почуття рівноправного з чоловіком члена родини у відношенні маєтковім.

Поруч з питанням оплати праці господині дому та матері родини випливає ще й інше питання, а саме: за який час праці має чоловік платити жінці. І тут пані Рузвельт виступає з проектом восьмигодинного робочого дня для жінки. У себе в хаті зобовязана жінка працювати вісім годин денно так, як і в інших підприємствах.

Є ще кілька дрібніших уступів того „законопроекту", яких на жаль, не можемо докладно обговорити, бо сам той законопроект преса покищо подає недокладно, додаючи до нього більше власних коментарів, аніж подаючи його цілість.

Можна до цього виступу жінки американського президента ставитись ріжно і ріжно можна розглядати саму суть такого закону та мотиви, які були причиною його народження. Певне лише одне, що не треба ні одній стороні ні другій впадати в крайности та не треба забувати і про людську гідність, яка крім матеріяльної сторони повинна тут прийти під увагу.

Очевидно, що матеріяльна незалежність заміжньої жінки повинна бути якось унормована, що ті жінки, що ведуть власний дім і виконують усю роботу своїми силами та часто рискують своїм здоровлям, а навіть життям при виконанні тих домашніх робіт, повинні би мати може більше признання для своєї праці та заслуговують на пошану за неї, а не на призирливе відношення як до менш вартісних членів родини, лише тому, що не приносять до хати зароблений десь на стороні готовий гріш. Але рівночасно не можна зводити становища матері родини і господині дому до становища якоїсь найманої слуги, яка в своїй родині виконує всі ті праці і обовязки не з почуттям відповідальности перед своїми дітьми та чоловіком, з якими вона звязана морально, а з почуттям платної робочої сили, яка ту працю виконувати мусить, а не робить її добровільно. Тут буде дуже тяжко найти якусь відповідну межу і форму, яка не руйнувала би тісного родинного звязку де підставою є взаємне довіря, пошана та солідарна відповідальність перед дітьми та одного перед одним. Закон той замість унормувати родинні відносини і становище жінки в родині може принести більше деморалізації і приниження жінки, бо все даватиме можливість чоловікові трактувати жінку не як товаришку життя, а як найману силу, що зле виконує свої обовязки. Тут не можна рахувати тільки на ідеальну сторінку людських характерів, бо тоді зрештою непотрібно булоб цих річей нормувати законами, але треба передусім рахуватись саме з тими злими сторінками людської вдачі, які спонукали жінок ставити справу аж в таку крайню площину. А чи примусом тут пощастить щось зробити? — сумнівна річ.

Проект 8-годинного робочого дня для жінки, що веде власний дім, є матірю родини та несе всі ті обовязки з повною відповідальністю за своє високе призначення виховниці молодого здорового тілом і душею покоління є мабуть вже зовсім неосяжний, а в тій формі, в якій подає про нього щоденна міжнар. преса, заносить вже деякою несмачністю та абсурдом. Нехай спробує дбайлива мати, навіть коли вона американка обмежити свої обовязки на вісім годин денної праці, нехай спробує дбайлива господиня дому працю свою перервати, бо скінчилось приписаних їй 8 годин праці!

Розуміється, що необхідно унормувати працю жінки у власній хаті, але мабуть виходячи трохи з іншого становища, ніж матеріяльне забезпечення. Суспільність мусить звернути увагу на те, що жінка часто працює в своїй родині понад сили, за те трактують її працю без належного признання. Жінка мусить також бути забезпечена відповідними законами на випадок хвороби чи старости маєтково і коли чоловік цього не зробить добровільно, то на це треба знайти якусь примусову форму, але не у формі місячної, тижневої чи може й щоденної платні. Дивно, що саме проект такого закону повстає в Америці, де взагалі 80 відсотків всього грошевого обороту переходить через руки жінок та де жінка вже є майже гостем у своїй хаті і родині. Але може саме це і є причиною таких родинних взаємин, які вимагають аж таких законів.

Для нас такі законопроекти невідповідні. Нам мабуть треба шукати іншого виходу з тої досить складної ситуації, в якій опинились також деякі наші родини наслідком повоєнного розладдя. На такі ексцентричности як Америка ми собі дозволити не можемо, бо це доведе до остаточного родинного розладдя, а ми мусимо памятати, що саме міцна родина є основною клітиною національного та державного життя. У нас мабуть традиція, взаємне порозуміння, пошанування один одного та любов зроблять більше, ніж законне унормування родинних взаємин. На жаль саме ті прикмети нашого родинного життя, які цементували його, чомусь останніми часами слабнуть і ось над цим нам слід би задуматись та пошукати причин тої недуги і способів її лікування.

Х. К.

Ще про літній відпочинок.

На сторінці з минулого тижня порушено вже справу літнього відпочинку для господинь дому та матерей родин, а тепер хочемо сказати ще кілька слів як повинна би відпочивати та жінка, яка дітей не має, хатнє господарство може кожної хвилини припинити і виїхати куди їй хочеться на відпочинок, бо має на це засоби.

Говоримо тут про жінок заміжніх, а цікавить нас питання: як ліпше відпочивати, чи в товаристві чоловіка, чи самій, щоб він поїхав кудись самостійно до купелів на лікування, чи до родичів на село, чи просто до якогось пансіону в літниськову місцевість, а може і в дальшу подорож за кордон.

Тема не нова. Про неї пишуть майже кожного літа, як тільки наближаються ферії. Зате кожного року набувають люди в тій справі деякого досвіду,а тому не шкодить до неї вертатись час до часу.

Аргументи „за" відпочинок кожного з подругів окремо: життя щоденне складається з дрібниць, які нераз викликають значні непорозуміння та втомлюють обох подругів. Таке відлучення на коротший час одно від одного затирають ті дрібнички, даючи можливість на віддалі скласти про них більш обєктивний осуд. Відчувається брак тих добрих прикмет подруга, які облегчували і прикрашували спільне щоденне життя — чоловік оцінює пришитий своєчасно ґудзик чи випрасовану краватку, або просто вложену до кишені чисту хустину, про що тепер мусить дбати сам. Жінка відчуває в деяких моментах брак поради, товариської опіки, або просто охоронного супроводу на вечірній прогульці. Так повстає туга одного за одним, а з тим і відновлення присипаних щоденним порохом почувань, а це по кількох роках подружжя дуже корисне.

Аргументи „проти" такого відокремленого відпочинку: життя нарізно є дорожче (хоч не все), є можливости для одної чи другої сторони зустрічі когось цікавого і небезпека захоплення та відчуження від подруга, особливо коли були якісь поважніші непорозуміння чи невдоволення, а це може мати й катастрофальні наслідки. Часом за рік життя складалось так, що обоє були дуже заняті, що й говорити докладно про поважніші речі не було їм коли і спільний відпочинок був би для них дуже корисний.

Отже ці дрібнички варта взяти під увагу виїзджаючи на літній відпочинок тим, що мають можливість вирішувати те питання так чи інакше. Зі своєї сторони радимо нашим паням залишити їх „тиранам" можливість трохи побувати на свободі, а самим також трохи побути далеко від них та набратись сил, щоб потім могти терпеливо відшукати загублені ґудзики від комірців, цирувати скарпитки та стирати попіл з цигарет із меблів і підлоги.

Нора.

Перед виїздом на літнисько!

Пані, які виїзджають на літнисько, звичайно залишають помешкання під опікою свого чоловіка або служниці чи врешті доброзичливого сусіда. Одначе ця опіка є дуже поверховна і не можна на неї зовсім здаватись, тільки треба завчасу забезпечити мешкання перед несподіванками та подбати про такі речі:

1) Забезпечитись перед найбільшим шкідником вовняних річей — молем. Тому не жалуймо нафталіни, тільки рідкою верствою покриваймо дивани, накривала, футра, зимові одяги і т. п. речі. Це все гарно позвивати і те, що можливе, поховати до шаф, а те, що не дасться, просто лишити на землі в осібнім покою (коли є кілька покоїв).

2) Меблі позасувати в якнайбільше затінений куток, щоб охоронити їх перед сонячним промінням, яке дуже їх нищить та понакривати якимись старими ряднами або ґазетами перед порохом.

3) Наскільки скидування образів представляє велику трудність — то лишім їх завішених, а тільки накриймо ґазетами.

4) Фіранки найліпше поздіймати, бо тоді вони найменше нищаться.

5) Коли помешкання є зовсім полудневе, то добре є спустити стори на цілий час нашої неприсутности. Щоби у покоях не витворювалась духота — можна вгорі відчинити вікно і так залишити.

6) Коли в хаті є цвіти, то позносім їх в одно місце, не тільки для вигоди того, що буде їх підливати, але також, щоб ми мали ту певність, що всі цвіти будуть підлиті.

7) В деяких мешканнях є так багато тарканів (швабів), що годі від них обігнатись — тому найліпшим засобом на них буде це — коли шпари в кухні, себто ті місця, де їх найбільше, позасипуємо спеціяльною труткою на таркани.

8) Коли маємо в хаті більш вартісні речі — як срібло, футра тощо, то даймо їх переховати до банку, або спеціяльної переховальні.

9) Найліпше забезпечите собі спокій на літниську, коли своє мешкання перед злодіями, заасекуруєте в котрімсь з українських асекураційних товариств.

Да—лі.

Жіночий щоденник.

Один з французьких щоденників оголосив недавно анкету серед жінок-читачок у справі видавання жіночого щоденника.

Вислід був негативний. Майже всі жінки висловились проти видавання окремого щоденника для жінок. У відповідях було й чимало гумористичного елементу, так наприклад одна пані відповіла, що вона нічого не малаб проти окремого жіночого щоденника, але в тому лише випадку, якби той щоденник редагували і дописували до нього мужчини.

Але крім таких мало поважних відповідей були й голоси, на які слід звернути увагу. Дуже багато жінок вважають недоцільним видавати окремий жіночий щоденник, бож про справи загально-політичні чи соціяльні, або про якісь світові події можуть жінки довідатись і з щоденників призначених для всіх разом мужчин та жінок, але думають, що є окремі питання поза тими, що порушується звичайно в кожному щоденнику на „жіночих сторінках", де до голосу слід би допустити жінок. Тут пропонують додати до складу редакцій щоденників одну-дві жінки,які трактували би деякі справи економічного та соціяльного життя з погляду жіночого.

Багато в тих анкетних відповідях чути нарікань, що жінки загалом замало цікавляться щоденною пресою, а говорять про ріжні події і питання з уст других, не маючи про них своєї думки.

Добре, що ми не найгірші — то може бути слабою нашою потіхою, бо на жаль, наше жіноцтво також щоденної преси читає замало, а як і читає, то дуже неуважно, починаючи з останньої сторінки.

12-літня дівчинка в Данії — панна Соренсен осягла найбільший плавацький рекорд. За вісім хвилин і дві секунди проплила вона 500 метрів. Ця дівчинка звернула вже на себе увагу спортовців підчас Олімпіяди в Берліні.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Чужинець у Парижі.

ПЕРШІ ОБСЕРВАЦІЇ.

Чи цього року багато наших знайомих виїде до Парижа — сумніваємось. Настав час, коли кількість людей, які можуть виїхати за кордон, уряди міряють кількістю виекспортованих яєць, мяса, консервів або інших потрібніших річей, ніж подорожники. А всеж, якби комусь вдалося поглянути на міжнародню виставу в Парижі, то нехай знає, що всі чуда-дива на ній не вигадали французи тільки оттак собі, а попросту вони є там тому, що Париж і так робить чужинцям багато несподіванок.

Ось недавно вернувся з Парижа один віденець — Теодор Брун і у своєму записнику списав усе те небуденне, що помітив у буденному житті парижан. Він звертає увагу на ці дрібниці своїх земляків, щоб не дивувались і щоб знали як поводитись.

ПЕРШЕ ВРАЖІННЯ.

Перше враження таке, що люди в Парижі не ночують дома, тільки в готелі, не їдять дома, тільки в каварні. І справді: ніодне місто у світі не має так багато готелів і каварень, як Париж. Чужинці, що приїзджають, не мешкають приватно, французи не впускають до своєї хати чужинців, — усі мешкають у готелях і там найвигідніше. В готелі може гість робити, що хоче, кричати і танцювати по півночі так, щоб сусід не міг спати, а в каварні — полагоджувати всі інтереси і зустрічатися з усіма знайомими. Це і дешевіше, ніж приймати гостей дома.

СВОБОДА.

Гасло париського життя: — свобода. Це помітно і на вулиці Можете на вулицю вийти зранку в піжамі, навіть у сорочці, босо і ходити по ній до полудня — мало хто здивується. Подумає дехто: „Божевільний, або геніяльний учений“ і пройде мимо, навіть не всміхнувшись. Поліція не буде турбувати чудака. Чудаком може бути припадком велика людина — можна осмішитись.

Може здивує вас те, коли побачите на вулиці кошики з довжезними палицями. Це не палиці, а хліб, чи пак булки. Паржани не їдять звичайно темного хліба, тільки булки, які печуть на метри. Один хліб буває завдовшки стола — тоненький і довгенький. Чи його вигідніше пекти чи їсти? — не знаємо, але така вже традиція.

ПРИВІЛЕЇ СЛУЖНИЦІ.

Булку їдять усі, навіть домашня служба. Служниці в Парижі мають свої привілеї: крім того самого харчу, що господарі, мусять діставати літру вина денно і мати окрему кімнатку не при помешканні господарів. Там вони сплять і приймають собі, кого хотять, коли скінчать роботу. Їх приватне життя нікого не обходить. Це загальний принцип усього париського життя, моралі, навіть політики. Служниця має привілей — дістає провізію від крамниць, де купує харчі для господарів. Коли пані сама ходить на базар, тоді мусить підвищити служниці відповідно платню. Коли служниця виповідає пані службу — стягає фартушок і кладе його пані перед ніс. Це законна заява, що покидає місце.

ОБІД, ВЕЧЕРА І ШНУРОК.

Коли ви маєте звичку їсти обід і вечеру, памятайте, що в Парижі є на це означений час. Коли не пообідаєте між 12-ою і 2-ою і не повечеряєте між 6-ою і 8-ою в ресторані, мусите добре шукати ресторанів, які хотілиб нагодувати вас поза програмою. За це заплатите подвійно і потрійно. Обід і вечера для французів — святочні хвилини. Вони їдять з насолодою і нема ніякої справи ні події, які моглиб їх відтягти від цього обряду. Кажуть, що в порі обіду та вечері ніколи в Парижі не може вибухнути революція.

Може трапитися вам, що вночі хочете вийти з хати на вулицю. Ключа від брами ніхто вам не дасть — мусите дзвонити. Але сторож не встає до вас. Ви проходите попри його кімнатку при самій брамі, де є віконце над його ліжком і там кричите „Кордон сіль ви плє!“ Це значить: „Будь ласка, потягніть за шнурок!“ Сторож тягне за шнурок, коли хоче — глипне на того, хто виходить і брама автоматично відчиняється.

ПІДЗЕМЕЛЬНА ЗАЛІЗНИЦЯ ТА АВТОБУСИ.

Коли входите до підземельної залізниці тямте, що там є перша і друга кляса. Коли купите білет до II-ої і ввійдете до I-ої, а контрольор побачить білет II-ої — доплатите тільки ріжницю, не кару. Коли в II-ій клясі повно, то й так без доплати маєте право ввійти до I-ої.

Автобуси, що заступають трамваї — мають ті самі ціни, що підземельна залізниця. Але вони дуже повні. Щоб не пхатися надаремне, відриваєте при зупинці, куди підїзджає автобус — білетик для означення черги і коли не попали на один автобус, попадете напевно на другий або третій, бо ніхто вас не випередить, хоч би не знати як близько стояв на переді: ваше число буде найнижче. І тут так само, коли купили білет до II-ої кляси, а нема в ній місця, користаєте з I-ої. Зате не вільно в автобусі стояти, як у нас у трамваях і не може там бути більше осіб, як означене.

КІНО.

Аматори кіна можуть іти на програму вже перед обідом і сидіти там так довго, аж їм обридне. У Німеччині є місця з числами за білетами і люди входять на програму, а не підчас сеансу. У Парижі, як у нас, можна ввійти в кожній порі і — курити. Може через те ніхто не може в салі витримати довше, як один сеанс. Цікаве, що в год. 6-ій вечора звичайно кіна зміняють програму. Отже правдиві кіномани йдуть до кіна в год. 4-ій і від 6-ої можуть оглядати ще одну нову програму за ті самі гроші.

Майже в кожному ресторані та каварні є автомат, на якому мов на рулетці можна пробувати щастя за 25 сентимів. Хто має щастя, може відбити собі кошти обіду чи „чорної кави“. Але статистика стверджує, що парижани щоденно програють на таких автоматах 150.000 франків.

Є в Парижі один льокаль, де при вході висить така осторога: „Заки сюди ввійдеш, надумайся добре, чи гроші, які тут видаш, не будеш потребувати завтра на щось важнішого“

НЕ СУДИ ЗВЕРХА.

Не оцінюй парижан на підставі їх легкої поведінки в товаристві та гуморі. Вони працюють дуже інтензивно та багато. Вже діти у школах учаться вдвоє стільки, що в наших краях і мають двічі денно школу, пополудне теж. Зате крім неділі, мають вільний четвер.

Не пробуй скласти французові дома візиту, не попередивши його. Домашнє огнище для француза — святе місце, куди сторонні не мають вступу. Він сам перший мусить тебе запросити до хати і це доказ великої чести для чужинця. Позатим усі зустрічаються в каварні або ресторані.

Користь з акул.

Уряд Куби рішив створити нову ділянку промислу. Як відомо, проливи Куби аж рояться від акул (рекінів). Лови на цих морських хижаків, масово зорганізовані, малиб причинитися не тільки до зменшення скількости цих морських хижаків, але й дати змогу мешканцям острова добре заробити. Правильно розвинена акула довга на 5 м. дає більше як 1 кг. плавців з яких китайські і американські куховари приладжують дуже смачні страви. Крім цього деяку вартість мають теж зуби, яких акула має 150—200. Крім цього добре платять за товщ, а мясо солять або сушать.

—o—

Колишній небіжчик процесується

ЗА СПАДЩИНУ.

Льондон має тепер небувалу сензацію. На тайнім засіданні апеляційного суду розглядали дивну справу. Цілий процес викликав подорожній убогий індус, який твердить, що він син раджі, князь Рамендра Наоаян Рай і спадкоємець багатства, яке дає 60.000 фунтів доходів на рік.

Цей дивний убогий „старець“ оповідає, що його отруїли ще в 1909 р. і він попав тоді в летарг, який всі признали смертю. Тіло його мали спалити, але під цю саме пору, коли його положили на кострі, зірвалась сильна буря, так, що слуги, які його принесли, втекли. По якомусь часі найшла група йогів і привернула „небіжчика“ до життя.

Довгі роки перебував син раджі зі „святим“ і сам став теж „убогим“. У 1921 р. почав він судовий процес за свої права до спадщини. Процес тривав 2 роки і при цій нагоді переслухали більше як 2.000 свідків. Суд признав його права до титулу і маєтку. Одначе з причини апеляції не може ще покищо син раджі приняти свого маєтку і тому він звернувся до тайної ради в Льондоні, яка має видати остаточне рішення у цій несамовитій справі.

—o—

ПЕРЕГОНИ ЛЮДИНИ З МАШИНОЮ.

Переможець маратонського бігу на останній Олімпіяді грек Каріякідіс побив недавно, з нагоди подорожі короля Юрія II. до Пельопонезу оригінальний рекорд. Від місцевости Велі до Коконі на трасі 40 км. біг цей славний змагун рівно з поїздом, яким їхав король. На стації в Коконі король дістав з рук „маратонця“ китицю полевих квітів, що їх по дорозі назривав.

Правда, королівський поїзд їхав повільним темпом, щоб дати змогу тамошньому населенню побачити короля, який підчас цілої подорожі стояв у вікні, всеж таки змагун осягнув швидкість приблизно 25 км. на годину.

—o—

БАНДИТ У ЛІКАРСЬКІМ КАБІНЕТІ.

В Парижі сколілась подія, яка дивує навіть парижан, що привикли бачити у своїй метрополії найбільш неймовірні речі.

В суботу 19. ц. м. вечором до кімнати париського лікаря Люї Ляпляна, при вул. Шуазі ч. 36, увійшов високий брунет полудневого типу який говорив характеристичним наголосом:

— Я до вас за порадою, докторе.

Лікар обернувся, щоб вимити руки. Тоді „пацієнт“ вийняв револьвер і скермувавши його на лікаря, зажадав грошей.

Коли дістав портфель лікаря, в якому було 2.500 франків і ріжні документи, бандит посадив свою жертву на кріслі, звязав їй руки й ноги простиралом й полотенцями і виявивши своє невдоволення, що в кабінеті нема хльороформу, вийшов.

У ждальні лікаря сиділи тимчасом пацієнти, які ждали своєї черги, хвилювались і нічого не догадувались. Бандит спокійно вийшов з кімнати, зїхав віндою на долину, сів до таксівки яка на нього ждала і спокійно відїхав.

—o—

ВЕСЕЛЕ.

МОВОЗНАВЕЦЬ.

— Я вже відбув три лекції англійської мови.

— Ну, і як тобі йде?

— Знаменито! Вже можу говорити з англійцем, який відбув 3 лекції української мови.

ПІМСТА.

Вломник у студентському мешканні:

— Все те, що тут бачу, не варте навіть щоб його вкрасти. Але знаю, що зроблю, наставлю цьому драбузі будильник на третю годину рано.

ДОБРИЙ МУЖ.

— Моя жінка може на іменини завжди домагатися від мене чого тільки захоче.

— О то їй справді добре! Цікаво, чого вона домагалась останнім разом?

— А-а... останніх 9 літ все одного й того самого — каракулового футра.

ХТО ВИТРИМАЄ.

Підчас процесу один із членів трибуналу заснув. Оборонець, який саме тоді виголошував промову, звертається до предсідника:

— Пане предсідднику, вибачте, але я з останнім словом зачекаю аж пан суддя збудиться.

— А може він саме чекає з пробудженням, аж ви скінчите? — відповідає предсідник.

Папський нунцій цікавиться справою
МИТР. САПІГИ.

ВАРШАВА, 24. ПАТ. 23. ц. м. міністр закордонних справ Бек приняв монс. Кортоз'я, апостольського нунція у Варшаві. Як довідується ПАТ розмова торкалася факту, що краківський митрополит Сапіга не пристосувався до бажання президента держави у справі перехования домовини з тілом маршала Пілсудського.

Замкнення сесії сойму та сенату.

ВАРШАВА, 24. 6. ПАТ. Розпорядком із 24. ц. м. президент держави замкнув надзвичайну сесію сойму та сенату. Розпорядок про замкнення сесії вручив нині маршалам сенату та сойму директор пресового бюра у президії ради міністрів В. Пачоський.

ПОЛЬСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО
в 1935-6 р.
ЦІКАВІ СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПРО ПОЛЬСЬКІ ШКОЛИ.

Головний Статистичний Уряд оголосив цікаві статистичні дані про розвиток польських шкіл. Тому не завадить навести ці статистичні дані, щоб наше громадянство могло зясувати собі розвиток польського шкільництва на наших землях.

НАРОДНІ ШКОЛИ.

В цілій Польщі було в 1935/36 р. 5,100.704 дітей у шкільному віці, себто від 7 до 13 р. життя. З того на львівське воєвідство припадає 406.195 дітей, на станиславівське 193.955 дітей, на тернопільське воєвідство 198.723 дітей. В 1933/34 р. у львівському воєвідстві було 411.807 дітей у шкільному віці, у станиславівському 194.668, у тернопільському 205.280; в 1934/35 у львівському воєвідстві 410.281 дітей у шкільному віці, у станиславівському 195.096, у тернопільському 201.603.

В цілій Польщі до школи ходило в 1933/34 р. 4,461.505 дітей або 90,2%; у 1934/35 р. 4,496.856 або 89,4%; в 1935/36 — 4,542.100 або 89%. З того у львівськім воєвідстві ходило до школи: у 1933/34 — 382.788 дітей (93%); у 1934/35 — 378.540 (92,3%); у 1935/36 — 371.453 (91,4%). У станиславівському воєвідстві: у 1933/34 — 173.488 (89,1%); у 1934/35 — 170.263 (87,3%); у 1935/36 — 166.894 (86%). У тернопільському воєвідстві: у 1933/34 — 187.801 (91,5%); у1934/35 — 185.572 (92,1%); у 1935/36 — 182.328 (91,7%).

Ці цифри говорять до нас пророчистою мовою, що на наших землях школи не охоплюють усіх дітей у шкільному віці. Далі вони вказують, що число дітей у шкільному віці постійно зростає, а відсоток дітей, які повинні ходити до школи, постійно меншає, головно здовж Підкарпаття. Одночасно не слід забувати, що всі народні школи на наших землях є фактично польськими школами, бо вчать у них майже виключно польські вчителі, які не вміють української мови. Дотого українську мову викладають як предмет. Народніх державних шкіл з українською мовою навчання нема вже навіть 200.

ВИСОКІ ШКОЛИ.

У 1935/36 число студентів далі меншає. І так 1933/34 студіювало у високих школах у Польщі 49.599 осіб, з того 35.537 мужчин і 14.062 жінок. У 1934/35 студіювало 48.071 осіб (34.628 мужчин і 13.443 жінок), у 1935/36 студіювало вже лише 47.161 осіб (34.498 мужчин і 12.663 жінок).

В університеті у Львові студіювало 5.404 осіб, у політехніці — 2.603, в Академії Ветеринарійної Медицини — 445. У високих приватних школах студіювало 7.903 осіб. **На загальне число 47.161 студентів (-ок) у 1935/36 р.** — 36.731 осіб було римо-католицького обряду, **1.422 греко-католицького обряду**, 1.343 православних, 1.315 евангеликів, 6.207 жидів і 143 інших. Відсоток слухачів-жидів дав у 1935/36 р. 13.03%.

У 1934/35 осягнуло дипльоми нижчих наукових ступнів і докторські дипльоми 6.118 осіб (в 1932/33 р. — 6.482; в 1933/34 р. — 5.809), з того 4.373 мужчин і 1.745 жінок, а між ними 1.146 жидів. Докторські дипльоми згідно з новими постановами осягнули в 1934/35 р. 148 осіб, з того 134 мужчин і 14 жінок, між ними 28 жидів. У 1934/35 р. нострифіковано 110 закордонних дипльомів, з того 96 мужчин і 14 жінок, між ними 69 жидів, себто 62,63%. Якщо взяти під увагу давніші роки, бачимо, що число видаваних дипльомів упало.

Про професійне і середнє шкільництво напишемо окремо.

КАТАСТРОФА ПЕРЕД ВІДХОДОМ НА ЕМЕРИТУРУ.

МОНТРЕАЛЬ, 24. 6. ПАТ. Згідно зі звичаєм, який панує у Канаді, яких 300 осіб із оркестрою, прапорами та цвітами ждало на стації в Сарнії (Онтеріо) на поїзд, що його провадив востаннє після 35 літ праці машиніст Дж. М. Норвуд, який іде на емеритуру. Свято це було тим величавіше, що за ввесь час своєї служби не мав цей ветеран ніодного випадку. Нещастя хотіло, що на останній милі перед стацією машина віхала на розколену шину і поїзд вискочив зі шин. Тому що катастрофа скінчилася лише легким пораненням кількох осіб, хоч вагони попереверталися та поспадали з насипу, свято відбулося дещо пізніше в домі ветерана, який із тієї своєї першої катастрофи на останній милі вийшов ціло.

—o—

НІЧНІ МОРСЬКІ МАНЕВРИ.

ПАРИЖ, 24. 6. ПАТ. Із Бон (французька Південна Африка) звідомляють, що там відбулися нічні маневри, сполучені із вправами батерій охорони побережжа. В маневрах узяли участь два кружляки, два контрторпедовці та пять підводних човнів.

—o—

НЕВДАЛИЙ ЛЕТ МІС ЕРГАРДТ.

БАТАВІЯ, 24. 6. ПАТ. Летунка Ергардт відлетіла з Бардеигу до Купангу, одначе осіла в Сурабаї. (Купанг є на острові Тімор, а Сурабая на Яві).

Наради парляменту українських кооператорів.
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ РЕВІЗІЙНОГО СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ.

В четвер 24. ц. м. почалися Загальні Збори Ревізійного Союзу Українських Кооператив і триватимуть два дні. Пленарні засідання цього парляменту українських кооператорів відбуваються у великій салі Т-ва Лисенка. Збори почалися кооперативним гимном, що його відспівав мішаний хор з Лагодова під орудою п. **Осташевського**. На естраді виднів прапор РСУК. Після того Заг. Збори відкрив голова РСУК **сен. інж. Ю. Павликовський** в год. 10.15 стверджуючи їх правосильність та обнявь провід Зборами. На секретарів покликав **Миколу Дівоньку** з Іванкова і **дир. Олексюка** (Тернопіль). Ствердив, що на салі є приявні делегати від 403 кооператив. Подав до відома правильних Заг. Зборів підкреслюючи, що між пленарними засіданнями буде працювати 5 комісій, під проводом делегатів Ради РСУК. Привитав теж делегатів кооператив, представників наших центральних установ та зокрема представників української преси. Згадав про смерть 7 кооператорів, відомого нашого письменника В. Стефаника, відомого ученого-статистика проф. Щербину та суспільного діяча д-ра Ст. Федака, память яких присутні вшанували повстанням з місць.

ДИПЛЬОМИ ЗА ЗРАЗКОВУ ПРАЦЮ.

З черги начальний директор РСУК **сен. О. Луцький** відчитав спис кооператив та окружних Кооперативних Союзів, яким РСУК признав дипльоми за найкращі успіхи у праці. Ось їх список:

Закупочні кооперативи:

1) „Розвій“ — Матіївці, 2) „Єдність“ — Коршів, 3) Господарсько-Торговельна Спілка“ — Сопів, усі з району Коломиї; 4) „Єдність“ — Добряни, 5) „Нове Життя“ — Старе Село; 6) „Згода“ — Сукіль; 7) „Бескид“ — Ямниця, всі з району Стрий; 8) „Народний Дім“ — Тулова з району Заболотова; 9) „Згода“ — Мостище з району Калуша; 10) „Любов“ — Річиця, 11) „Народна Торговля“ — Голе Равське з району Рава Руська; 12) „Згода“ — Голотки з району Збараж; 13) „Єдність“ — Буківна, 14) „Згода“ — Королівка, 15) „Єдність“ — Тязів, усі з району Станиславів; 16) „Будучність“ — Лагодів 17) „Єдність“ — Дмитровичі, 18) „Єдність“ — Кудерявці, 19) „Народній Дім“ — Зашків, усі з району Львів, 20) „Єдність“ — Ваневичі з району Самбора, 21) „Сила“ — Доброгостів з району Дрогобич, 22) „Надія“ — Ширів з району Золочева. Окружні осередки: 23) ПСК — Бучач, 24) ПСК — Борщів, 25) ПСК Городенка, 26) ОСК — Збараж, 27) СУК — Теребовля, 28) Под. С. К. — Тернопіль. **Місько-Споживчі кооперативи:** 29) „Згода“ — Турка н. Стр., 30) „Власна Поміч“ — Мости Великі. **Промислові кооперативи:** 31) „Гарбарня“ — Яворів; **Молочарські кооперативи:** 32) Р. М. Підгайці, 33) Р. М. — Ходорів, 34) Р. М. — Коршів, 35) Р. М. — Боянець. **Українські Райфайзенки:** 36) „Поміч“ — Раків з району Калуш; 37) „Ощадність“ — Библо з району Перемишль; 38) „Самопоміч“ — Грусятичі з району Ходорів; 39) „Маківка“ — Печеніжин; 40) „Ощадність“ — Черемхів з району Коломия, 41) „Праця“ — Добрівляни, 42) „Ощадність“ — Сторонка з району Дрогобича.

Відзначення кооператив та Окружних Кооперативних Союзів приняли присутні голосними оплесками. Тому що на внесок **о. Вігоринського** (ЧСВВ.) передано протокол з попередніх Заг. Зборів окремій верифікаційній комісії, — **дир. О. Луцький** подав у довшій промові пояснення до друкованого звіту з діяльности РСУК. за 1936. р. та доповнив його деякими новішими статистичними даними, користуючися увесь час відповідними діяграмами. Отже з днем 15. червня ц. р. РСУК обєднував уже 3.194 кооперативи, себто стан обєднаних кооператив зрівнався вже зі станом кооператив у 1933. р. Як відомо, три роки тому відібрано РСУК. понад 400 кооператив на північно-західних українських землях, та на Лемківщині. Одначе РСУК. не зневірився тим ударом та взявся до інтенсивної праці на обмеженому терені, себто у Сх. Галичині. І нині може вже почванитися значними успіхами. З кінцем 1936 р. 2.983 кооперативи мали 536.508 членів (476.476 хліборобів), з того 83.931 жінок. Число членів збільшилося у звітовому році на 44.439 осіб, себто на 9 проц. Слід згадати, що перед війною українські кооперативи обєднували лише 180.000 членів. Якщо взяти під увагу ще родини членів кооператив, то український кооперативний рух обєднує в нас уже коло 2 міліонів людей. Оборотові власні капітали в кооперативах постійно зростають. Торги товарових кооператив усіх типів і ступнів дійшли в 1935 р. до 89,808.628 зол., себто зросли в порівнанні з 1934 р. на 10 проц. Причина зросту торгів у тому, що кооперативи взялися до інтенсивної закупочно-збутової праці сільсько-господарських продуктів. Збут цих продуктів у 1936 р. сягає 118 проц. Наше село дістало в 1936 р. за збут сільсько-господарських продуктів около 10 міліонів зол. прибутку. Підкреслив радісне явище, а саме успішність відвдовженевої акції у кооперативах. Згадав що обороти кредитових кооператив „Укра-

банків зі своєю централею „Центробанком" постійно зростають. „Центробанк" фінансує теж збутову акцію. Поважно зменшилася сума позичок, зате зростають дрібні щоденні вкладки. Збільшаються теж торги Окружних Кооперативних Союзів з року на рік і в 1936 р. дійшли знову до висоти 26 міл. зол. Ніодин з них не має вже страти. Торги центральні закупочно-збутової кооперації „Центросоюзу" дійшли в 1936 р. до 16 міл. зол. Ще в 1933 р. сумаричний біляис українських кооператив був пасивний, а в 1935 р. збірний біляис замкнено вже надвишкою понад 230.000 зол. Щоби осягнути всі ці гарні висліди, треба було великої і здисциплінованої організаційної праці. Спинився теж над пропагандивною і видавничою акцією РСУК. та підсиленням кооперативного навчання. З радістю підкреслив, що 1936 р. є дійсно роком інтенсивної, поглибленої та успішної праці не тільки РСУК., але і цілої української кооперації. Опісля обговорив плян праці на 1937/38 р. та резолюції, що їх предложила Дирекція РСУК. Заг. Зборам. Майже двогодинну промову дир. О. Луцького присутні нагородили бурхливими оплесками.

Далі склав звіт **дир. І. Филипович**. Згадав, що РСУК замкнув свій біляис за 1936 р. надвишкою 3.550.39 зол. Найважнішим видатком для РСУК і для союзної кооперації в діловому році був видаток на нерухомість, що її куплено в серпні 1936 р. при вул. Техніцькій. В новокупленім будинку примищуються уже бюра РСУК. Тепер кооп. КІР викінчує ще в цьому будинку надбудову II. пов.

Знову **дир. І. Мартюк** відчитав звіт Контрольної Комісії з провірки діяльности і рахунків РСУК та поставив внесок, щоби Заг. Збори признали абсолюторію Дирекції і Раді РСУК. за їх діяльність.

Вкінці **д-р Свістель** в імени мандатової комісії склав звіт з провірки мандатів 306-х делегатів, які мають на Заг. Зборах 667 голосів.

ВИБІР КОМІСІЇ-МАТКИ.

З черги на внесок дир. Ю. Шепаровича присутні вибрали одноголосно 9-членну комісію-матку у складі: **дир. Мудрик (М. С.), дир. Порітко (Рогатин), дир. Колодницький (Стрий), п. Стек (Черче), п. Іщук (Сушно), дир. Радловський (Теребовля), дир. Харамбура (Яворів), п. Кантимир (Красноставці) і о. кан. Мілянич (Устрики Долішні).**

Закриваючи в год. 1.30 пополудні перше пленарне засідання голова візвав делеґатів до інтенсивної ділової праці в комісіях памятаючи, що українська кооперація є спільними національними цінностями. Перестерігав перед викликуванням непорозумінь на тлі своїх партійних переконань, звертаючи увагу, що сусіди сконсолідувалися вже на українських землях у Польщі проти нас. Тому і нам треба консолідації, а не розбиття.

НАРАДИ КОМІСІЙ.

В 3-ій год. пополудні почалися наради в поодиноких комісіях. В Кооперативному Домі радять такі комісії: 1) молочарських, 2) міськоспоживчих, 3) кредитових та 4) ріжних кооператив і 5) буджетова. Нарадами комісії **молочарських кооператив** проводить **дир. А. Мудрик**, реферує інж. Зибенко. В нарадах цієї комісії бере участь коло 40 делеґатів. Нарадами комісії **місько-споживчих кооператив** проводить д-р А. **Строніцький**, реферує рев. Д. Квасниця. На салі коло 20 делеґатів. Нарадами комісії **кредитових кооператив** проводить **през. д-р К. Левицький**, реферує **інж. І. Ольховий**. Бере участь в цих нарадах понад 30 осіб. Нарадами **комісії для ріжних кооператив** проводить **дир. Л. Ясінчук**, реферує інж. Раковський. В нарадах бере участь понад 15 делеґатів. **Буджетова комісія** теж почала вже нарадй над рефератом **дир. І. Филиповича** при участи коло 20- делеґатів.

Одначе найчисленніше обсілана **комісія кооператив для загального закупу і збуту**, що радить при вщерть виповненій салі Лисенка. Нарадами проводить **дир. І. Мартюк**, реферує дир. Грабар. В нарадах бере участь понад 160 делеґатів. Над основними рефератами розвинулася оживлена дискусія в усіх комісіях і тому наради тягнулися до пізного вечора.

В пятницю 25. ц. м. з год. 10-ій відбудеться друге пленарне засідання у великій салі Лисенка.

Баскійські війська влучили до астурійських.

САНТАНДЕР, 24. 6. ПАТ. Баскійські війська влучили до астурійських. Команду над злученими військами обняв Гомез Урібарі.

Пресове бюро баскійського уряду звідомляє, що баскійські війська ставлять спротив на території копальні. Завзяті бої ідуть біля міста Ля Арболіда. Національні війська мають велику перевагу в летунстві й обстрілюють скорострілами з літаків усі дороги. Баски відбили м. Ідубельца біля шоси, що веде з Арсєняга до Горденуеля. Місцевости Баракальда та Португалета є під сильним обстрілом. Комунікат заявляє, що півн. армія реорганізується та небаром піде до протинаступу.

Розвязали „Дайтше фольксмірхе".

БЕРЛІН, 24. 6. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє, що поліція розвязала релігійну організацію „Дайтше Фольксмірхе", яка старалася погодити християнські ідеї з національно-соціялістичною ідеєю. Організацію заборонили в усій Німеччині.

Організацію цю були затвердили тому 8 днів, а тепер розвязали її як шкідливу з огляду на безпеку держави.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

Вбили команданта „Стшельца".

Аґ. Всхуд повідомляє, що оноді вечором убито в Таврові (пов. Бережани) команданта відділу Стшелецького союзу Адольфа Чубу. До хати Чуби ввійшло кілька осіб, що віддали до нього кілька револьверових стрілів. Вбивники втекли під охороною темної ночі. Адольф Чуба небаром помер. На місце прийшов відділ поліції, представники слідчої влади із поліційними собаками та бережанський староста Войцеховський, який на місці кермував вступним слідством. Поліція уладила погоню. Згадана агенція додає, що тому кілька днів убили в загадочний спосіб польського кольоніста Томаська в кольонії Стадниця на границі бережанського та підгаєцького повіту. Вбивників досі не викрили.

Вкінці агенція Всхуд повідомляє, що оноді вернулася з Варшави до Бережан делеґація бережанського повіту, яка зясувала премієрові Складковському домагання у національних справах і в справі відносин безпеки у Бережанщині. Факт застрілення Чуби подала делеґація до відома премієра.

НОВИНКИ.

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3. I., телефон 254-46.** Приймаю футра до переховання літом.

— **Живець Черче, вілля „Надія"** — першорядний пансіон поручає комфортові кімнати, знаменитий харч. Просимо приїзжих не слухати мешканевих агентів, начебто не було у нас вільних кімнат. 1198 1—5

— **Вже нарешті** можемо похвалитись своїм единим українським рестораном **„Око"**, де все дістанемо, що душа запрагне. Вина, лікери, краєві та заграничні. На снідання з буфету ріжні перекуски. Добре живецьке пиво. Обіди та вечері смачні, дешеві. Запрошує усіх П. Т. Гостей зі Львова та провінції Нова Управа **„Око", Львів, Костюшка 3.** 1182 2—3

— **На кредит** роблю нові футра, в старі модернізую і направляю. **Карпяк, Зибликевича 4.** 3—5 1177

— **Вдоволення** з відпочинку дасть тільки побут в „Зелемінї" в Гребенові. 1192

— **Засідання Фільольоґічної Секції** Наукового Товариства ім. Шевченка відбудеться в понеділок 28. червня ц. р. в кімнаті бібліотеки в год. 18. з таким порядком: 1) д-р І. Свенціцький: „Пляни студій над Карпатщиною, 2) Поточні справи.

— **Ще у справі нашого літературного конкурсу.** У звязку з оголошеними нами прізвищами авторів нашого конкурсу на новелю, дістаємо листа від п. Ірини Вільде, яка повідомляє нас, що авторкою цієї новелі є не вона, а молоденька гімназійна абсольвентка п. Ірина Вівчар. Помилка вийшла через неточний криптонім.

— **Відчит в берлінськім Українськім Науковім Інституті.** В пятницю 25. ц. м. відбудеться в салі Українського Наукового Інституту у Берліні виклад д-ра М. Антоновича на тему: „Данціґські архівальні матеріяли до історії України в XVI. ст." Початок відчиту в год. 8. вечором.

— **Особисті вісти.** Дня 17. ц. м. в округлій галі львівського університету дістала титул доктора **Марія Кобринська,** маґістер фільософії і права з Коломиї. П. М. Кобринська є загалом першою українкою, що зложила докторат права (канонічного). Рівночасно є вона другою зпоміж усього жіноцтва, що дотепер у львівськім університеті здобули докторат права.

— **До ювилею 40-ліття читальні „Просвіти" в Нижанковичах** пишуть нам з Нижанковеччини: В 132. ч. „Діла" подано звіт з ювилею в 40-ліття читальні „Просвіти" в Нижанковичах. На превелике диво, поміж промовцями, що складали привіти, пропущено (через недогляд, чи з розмислом?) назвище **д-ра Володимира Загайкевича**, якого привіт-промова (побіч промови о. дек. Мариновича) зробила найбільше враження... **Присутній.**

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Клясової Льотерії впали такі більші виграні: 15.000 зол. на ч. 63519; 5.000 зол. на ч. 187453; 2.000 зол. на ч. 136462; 1.000 зол. на ч. 110080, 145045 182220; 500 зол. на ч.: 53051, 128992, 170957; 400 зол. на ч.: 78420, 164330; 200 зол. на ч.: 18091, 23178, 24074, 54758, 75960, 106343, 121122, 158859, 182278.

— **Обіжник до Суспільних Обезпечалень у справі запомог.** Централя Суспільної Обезпечальні видала обіжник, у якому пригадує, що всі обезпечальні мусять швидко і справно полагоджувати справи виплати пологових допомог. Обіжник централі стверджує, що деякі обезпечальні виплачують такі запомоги зі сильним спізненням (щире признання), що обнижує значіння допомоги. Хоробову виплату повинна положниця дістати тоді, коли вона не має правильних засобів до життя. Пологова запомога є 75 проц.

— **Додаткові іспити з латини.** Справу вписів до нових ліцеїв клясичного і гуманістичного типу, абсольвентів загально-освітніх гімназій, в яких латини не вчили, устійнено в такий спосіб, що ці кандидати мусітимуть здавати доповняючі іспити з латини перед державними іспитовими комісіями.

— **Нова почтова агенція.** У місцевості Олеша пов. Товмач урухомлять від 25. ц. м. почтово-телекомунікаційну агенцію під назвою Олеша к. Товмача. Відділ телекомунікаційний буде покищо в цій агенції нечинний.

— **Помер б. президент апеляційного суду у Львові.** 24. ц. м. помер бувший президент апеляційного суду у Львові Червінський. Покійний, син греко-католицького священика, був одним із найздібніших правників у Галичині та стояв безсторонно на сторожі права.

— **Львівська хроніка.** Іванна Жмурова (Перацького 10) повідомила поліцію, що її син Збігнев вийшов перед 2 днями з дому й досі не вернувся. — 67-літня Марія Вербовецька (Квітова 6) упала з драбини і зломила руку. — Едварда Клосіцького (без мешкання) притримали на Стрілецькій площі з приладами до влому. — Маріян Бегінський гойдався на гойданці так необережно, що випав з неї, потовкся на цілім тілі і стряс собі мозок. — 23-літня Ріта Вісельтір мала таку гарячу приятельку, що вона з великої любови погризла їй болючо руку. — Санітарна бригада слідчого виділу арештувала акушерку Анну Стець під замітом недозволених заходів. Акушерка брала на половину нижчі ціни від лікарів. — На вул. Академічній невідомі справники напали вечером на спортовця Генрика Зінґера з вул. Казимирівської і сильно його побили. — Еміль Дембіцький, муляр, упав з руштовання I. п. при вул. Городецькій і важко потовкся на цілім тілі. — Яків Ґотерфрід (Жовківська 33) повідомив поліцію, що його 40-літна донька Ева, умово недужа, втікла з дому. — У костелі

СС. Кларисок при вул. Личаківській 2 підкинула якась жінка дитину. Покидька взяв під опіку міський дільницевий уряд, а за маґрію почали шукати. — Сторож Олекса Кравців (Софії 2) повісився в корчах при вул. Турецькій зі страху перед ексмісією, яка йому грозила на підставі судового вироку.

— За чиї гроші мандрує „шляхта загродова"? Дня 15. ц. м. зі зал. ст. Турка н. Стриєм виїхала прогулька загумінкової шляхти з повіту Турка в числі 70 людей. Мета прогульки: відвідати Ґдиню — через Краків, Познань, з поворотом на Варшаву і т. д. Прогулька має тривати 7 днів. Кошти подорожі й удержання від 1 особи за ввесь час 10 зол. Прогульку веде війт волости Турка відомий Ян Яворський і Зубрицький. Патронує в дорозі сен. Пульнарович. На залізн. стації в Турці провадив прогульку турчанський староста п. Вагнер і інші. Між прогульковцями було коло 15 жінок. Всі прогульковці мали на грудях кокарди з написами: „З. С. З. в Турце н. Стриєм" (Звйонзек Шляхти Загродовей). Це дурниця, що хтось поїхав на цю прогульку і що урядові особи її патронами. Та цікаво, хто покриває кошти цієї прогульки, — „Коло шляхецке" на це фондів не має. Значить кошти покривають з публичних грошей, до яких кожний з нас має право, бо платить податок! Цікаво теж знати, чи бодай 50 проц. запомоги дістане знищене градом село Ростоки (Розлуч), саме під цю пору, коли ця прогулька дістала напевно 95 проц. підмоги. Поживемо, — побачимо.

— Знову припинили коморника в урядуванні. Хоморника в Олеську пов. Золочів Збігнева Мілера припинили в урядуванні. Урядові аґенди цього коморника перейняв на підставі окремого доручення коморник I. району в Золочеві Петро Варецький.

— Горить торфовище. В Держові п. Жидачів вибухла на 5-морговім просторі пожежа сіножати, на терені з торфовим підкладом. Щоб пожежа не поширилась цілий простір оборали, бо була небезпека, що пожежа перекинеться на сусідні сіножати й на ліс. Слідство виявило, що пожежа вибухла через підпал 9 копиць сіна, які були власністю Дмитра Бойка з Тесарова. Сіножати є власністю д-ра Вільгельма Кшиштоня з Держова. Пожежу дуже важко згасити тому, що горить торфовище. Поліція шукає за Петром Беняком з Тейсарова, якого підозрівають у підпалі.

— Краєва хроніка. В Оброшині біля Городка Анна Кузьма вбила рискалем свого 33-літнього чоловіка що спав біля будівельного матеріялу свого дому який будував. — У Княжолуці пов. Долина вбили невідомі вбивники Якимова Дмитра. — УКоросні згорів лен наслідком розігріття вальця в фабриці „Лен-Коросно". Шкоди є на 6.500 зол. — Урядовець фірми Ґредль у Сколім їхав візочком лісової залізнички з Коростова до Демні і заїхавши на залізничу рампу вилав із візка та сильно потовкся. — Бязничий сторож Леопольд Круль зі Стрия наїхав мотоциклем на 60-літню Еву Воробець зі Сихова, яка намагалася в останній хвилині перебігти дорогу. Старушка згинула на місці. Круль і його сестра, яка їхала разом із ним, поранились так важко, що їх звезли до Стрия до шпиталю.

— Бандити в одностроях поліцаїв. Недалеко села Бжовівка, якийсь чоловік у поліційнім однострою із ще кількома людьми, з яких два були закований в кайданки, зупинив пятьох купців із Ропчиць, що їхали на торг до Дембиці, нібито тому, що вони перепачковують сахарину. Коли один із купців хотів ставити спротив „поліцай" загрозив йому револьвером. У висліді ревізії забрали купцям 330 зол., після чого під загрозою револьверів приказали купцям їхати далі, а самі пропали в лісі. Поліція повела слідство та приарештувала Йосифа Петшака, Володислава Мальського і Володислава Чуя, як підозрілих у нападі.

— Процес жида Пендрака, який убив у Ченстохові робітника Стефана Барана, що стало притокою протижидівських заворушень, визначено вже на 1. липня ц. р. Підсудному грозить кара смерти. Оборонці Пендрака заповідають, що зголосять зажалення проти такого швидкого визначення розправи, тому, що карна процедура передбачує 2 тижні, щоб акт обвинувачення став правосильний.

— Після протижидівських заворушень у Ченстохові. Варшавська преса подає ріжні подробиці про заворушення в Ченстохові. На вул. Костюшка в місці, де був дім убивника Пендрака видніє на хіднику напис: „Ту мешкав Йосек Пендрак". Дім його зовсім знищений. Взагалі підчас протижидівських заворушень знищено у Ченстохові 90 менших жидівських крамниць, бо багатші крамниці вспіла поліція забезпечити. До Ченстохови спровадили спершу катовицьку поліцію, але згодом її відіслали і спровадили поліцію варшавську та келецьку.

— Черевний тиф у Варшаві. У Варшаві виступила цього року скорше як минулими роками пошесть черевного тифу. Лікарі пояснюють цю пошесть тим, що люди пють підчас теперішньої спеки забагато холодільних напитків.

— Таємничий випадок у поїзді. Недалеко Варшави знайшли на залізничих рейках трупа емеритованого отамана Бронислава Систневського Він їхав поспішним поїздом і невідомо, чи він випав із поїзду припадково, чи хтось його викрутив. Влада веде слідство, що вияснить цю таємничу справу. При покійному знайшли дипльоматичний пашпорт до Еспанії.

— Фабрику фальшивих грошей зорганізовану на велику скалю викрили у Вильні в мешканні Рубіна Каца. Крім цього переведено ревізію в ріжних місцях міста і городах, що їх винаймав Кац, де теж скривав він фальшивий бильон. При цій нагоді поліція арештувала 15 осіб вмішаних до цієї справи.

— Присуд смерти на злодія. Перед апеляційним судом у Познані відбувся процес проти шевця з Острова Яна Ткача, провідника злодійської банди, яка викликала багато зломів, крадіжей і нападів. М. ін. у грудні м. р. Ткач убив вистрілом із револьверу підчас нападу безробітного Новицького. Апеляційний суд затвердив присуд О. С. в Острові і засудив злодія на кару смерти а його спільника на 15 літ вязниці.

— По 54 роках вийшов 'з вязниці. Недавно вернувся до Міляно по 54 роках прожиття у вязниці 79-літній Антоніо Буратті, якого засудили були в 1883. р. на досмертну вязницю за вбивство зі заздрости. Перших 10 літ був Буратті скований за ногу зі своїм співвязнем. За добру поведінку щойно по 54 роках старого вязня, який майже дві третини життя перебув у вязниці, з ласки звільнили.

— Цікавий похорон. В англійськ. портовому місті Плімут відбувся цими днями цікавий похорон моряка Томаса Спрай. Він висловив бажання у заповіті, щоб спалений попіл з його тіла всипати до моря. Священник після похоронного обряду виконав це бажання. Багато із приятелів моряка та приявних на похороні заявили, що теж залишать такий заповіт.

— Чеські летуни приневолили німецький бальон причалити. Німецьке інформаційне бюро повідомляє, що німецькі бальони, які брали участь у змаганнях Ґордон-Бенета, мусіли причалити в Чехословаччині, бо їх приневолили до цього чеські летуни. Під ту пору коли літак „Хемніц" опинився коло Праги, чеський летун погрожував скорострілом і револьвером і приневолив німецький літак перервати лет. Після причалення мав він сказати німецькому летунові, що дістав приказ перешкодити німецьким бальонам і недозволити їм докінчити лет. Нетакт чеських летунів і чеської влади викликав у цілій Бельгії величезне огірчення і негодування.

— Запалося 200 домів. У мексиканськім стейті Міґоакан обсунулася земля і при тому запалося 200 мешкальних домів у містечку Тіяльпа Ягуа, яке має 10.000 мешканців. Число вбитих доходить до сотні. Школу обчислюють на 300.000 дол.

— Дорогий радіовий апарат навіть, як упевняють, найдорожчий у світі має магараджа з Патіяля. Він замовив собі таких техніків, що поставлять йому апарат, який ловитиме без шуму всі стації у світі. Скринька буде по мистецьки різьблена, ґудзики із слонової кости викладані самоцвітами. Цей апарат ме перевищити спору зроблену для англійського короля.

— Відважний бандитський напад на поїзд. З Буенос Айрес повідомляють: Пятьох замаскованих бандитів напало на пасажирський поїзд недалеко залізн. стації Ґанчедо на території Шако. Бандити стероризували обслугу, викинули з почтового воза касу і всі вартісні посилки і відтак приневоливши одного з кондукторів стримати біг поїзду, вискочили і втекли. Погоня не дала ніяких вислідів. Бандити заграбили к. 50.000 пезетів.

Відозви й комунікати.

КОМУНІКАТ КВОММ-у Ч. 5.

Речинець гуцульського мандрівного табору назначений на день 5. липня ц. р. пересунений **на день 27. липня.** — Час: від 27. липня до 9. серпня ц. р. Збірка: „Сокіл" к. Підлютого 27. липня, год. 12. Долучитися до табору можна теж 29. липня в Яремчі біля залізн. мосту (віядукт), год. 12. Оплата: 25 зол. Відізд: учасників на збірку на „Сокіл" 27. липня, год. 0.15. Оплата білету 3.50 зол. за попереднім принайменше триденним повідомленням Комісії: Львів, вул. Чарнецького 26.

З кіна.

КІНО „КАСІНО": НАРЕЧЕНА З ВІДНЯ".

Ми бачили вже Марту Еґерт у ролі дівчини з Пратеру; тепер вона продовжує цю ролю в інших ситуаціях. Менше тут співу, як звичайно, більше тих своєрідно віденських сценок, де гумор переплітається з сентиментом. Любов від першого погляду, малі непорозуміння щодо особи, кілька віденських типів — щось ніби погідна оперетка, де все смачне, як ковбаски і пиво у Пратері.

КІНО „АПОЛЬО": „МІСТО АНАТОЛЬ".

Після Келерманового „Тунелю" зробили фільму з його нової повісти. Є це історія про молодого енергійного інжініра, що в якійсь глухій закутині на Кавказі вікриває сліди нафти. Ніхто йому не вірить, але він уміє відкупити на власний риск кусень землі від місцевого багача і заціпавити ексльоатацією нафти велику міжнародню нафтову фірму у Константинополі. Водночас він закохується в молодій багатій міщанській дівчині, що має власне господарство і живе самостійно. Історія заплутується через знайомство з другою молодою аристократкою, яка захопилася перспективою міліонів, що можуть бухнути з теренів, де стоїть її гарна вілля. У фільмі дуже гарно зображений момент, як із землі вибухає ропа. Може зворушувати сцена, як горить новопобудоване місто, хоч вона є слабшою відбиткою землетрусу у відомій американській фільмі „Сан Франціско". Найкраще вийшли брутальні сцени. У головній ролі Ґустав Фреліх.

КІНО „ЕВРОПА": „МІЙ ПАН ЧОЛОВІК".

Погідна сатира на американських скоробагатьків, що доробившися грошей не знають, якими примхами виповнити свою нудьгу. Якийсь багатий старший молодець з найкращої рідні втратив майно і коли пробував покінчити самогубством опинився серед нуждарів, що живуть на смітниці. Тут він почав нове злиденне життя. Нечайно примха міліонерки добуває його з цього сміття і він стає льокаєм у домі міліонера. Дві доньки міліонера і служниця закохуються в ньому. Дім, де він виконує свої обовязки із спокоєм фільософа — справжне паноптикум. Фільма повна гумору з дуже добрими типами. Головні артисти — Віліям Повел і Кароліна Льомбард.

✝ Посмертні згадки.

ЛЕОНТИНА ДУБЛЯНИЦЯ, емер. учителька народньої школи, померла 13. червня ц. р. в Добчі, пов. Ярослав, у 52. році життя. Похорон на місцевий цвинтар відбувся 15. червня при великій участи місцевих громадян. В. Їй П!

Спорт.

УКРАЇНА — ЛЄХІЯ 2:0 (2:0).

Гра тверда і гостра. Голі для України стрілили Скоцень і самовбивчий. Видців к. 1500, у тому більшість українців. Гра з великою перевагою України, яка в другій половині обмежилась з уваги на брутальну гру противника до вдержання висліду, що їй теж удалось. Суддя п. Бжуховський стратив у другій половині голову і зробив неодну помилку (м. ін. не признав одного голя, стріленого Україною). Мірилом гостроти змагань є обставина, що українська 11-ка вийшла з грища під охороною.

СПОРТОВІ НОВИНКИ.

ЯРОСЛАВ. **Огніско — Ресовія 4:4 (1:2).** Змагання, які мали відбутись аж 29. п. м. на доручення львівського союзу відбулися в середу в Ярославі. Гра була дуже завзята і хоч Ресовія провадила вже у другій половині 4:2, Огніско зрівняло. Ворота для Ресовії добули Врубель 2, Гогендорф і Баран, для Огніска Литко 2, Міхалєк і Тишерський. Суддював п. Сташелецький.

ВАРШАВА. **Польща — Швеція 3:1 (2:0).** У міжнародніх футболевих змаганнях перемогла Польща, яка добре заграла в першій половині. Ворота для Польщі здобули Водаж, Пйонтек і Вілімовський. На цих змаганнях було 22.000 видців. На цих змаганнях був теж присутній маршал Ридз Сьміґли.

Змагання за чашу Ґордон Бенета. На підставі приблизних обчислень перше місце в бальонових змаганнях за чашу Ґордон Бенета здобув бальон „Бельгік", який перелетів к. 14000 км.

Нові книжки й журнали.

ЗВІДОМЛЕННЯ управи приватної коедукаційної ґімназії ім. О. Маковея „Рідної Школи" УПТ — з правами державних шкіл в Яворові за шк. рік 1936-37. Яворів 1937. Накладом власного фонду. Стор. 24, 8°.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

БОГОРОДЧАНИ:
25. VI. Шаріка.
26. VI. Муж двох жінок.
27. VI. Довбуш.
28. VI. Під кураторією.
З Богородчан їде театр до Надвірної.

Молодий Український Театр „Заграва“

КРАСНЕ:
25. VI. Трафіка пані генераловоі.
26. VI. Голгота.

ГЛИНЯНИ:
27. VI. Трафіка пані генераловоі.
28. VI. Земля — В. Стефаника
29. VI. Голгота.
30. VI. Муравлі
1. VII. Тарас Шевченко.

Управа театру прийме три молоді панночки. Зголошення з фотографією і коротким описом життя слати на вище подану адресу.

Великий Театр:

Пятниця 25. VI. год. 8. веч. „Біла Дама“

Субота, 26. VI. год. 8 веч. „Біла дама“.

Неділя 27. VI. год. 3.30 попол. льосована вистава „Подружжа“, год. 8. веч. „Біла Дама“.

Понеділок, 28. VI. год. 8. веч. вистава льосована „Тіточка“.

Вівторок 29. VI. год. 8. веч. „Біла Дама“.

Середа 30. VI. год. 8. веч. вистава льосована „Подружжа“.

КІНА.

АПОЛЬО: „Королівський вальс“ із Віллі Форстом.
АТЛЯНТИК: „Король прошаків“.
ВАНДА: „Малий моряк“, „Пекло в Китаю“.
ГРАЖИНА: „Шепіт кохання“, „Кейт і Мабель“.
ЕВРОПА: „Мій пан чоловік“.
КАСІНО: „Дівча з Пратеру“, „Наречена з Відня“.
КОПЕРНИК: Під твоїм чаром“, „У джунглі чигає смерть“.
МАРУСЕНЬКА: „Закаменілий ліс“ „Посірне подружжя“.
МЕТРО: „Ритмайстер фон Верфен“, „Сінг-Сінг“.
МІРАЖ: „Герої Сибіру“.
МУЗА: „Тиждень перед шлюбом“, „Веселий донжуан“.
ПАЛЯС: „Прокажена“, „Ординат Міхоровський“.
ПАКС: нечинний.
ПАН: „Генерал Суттер“.
РАЙ: „Сем Додсворт“.
СВІТ: „Жінки та тореадор“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Чар молодости“ і ревія.
ТОН: „Мстивий індець“ і додатки.
УТІХА: „Рік 2000“ і ревія.
ХИМЕРА: „Так кінчиться кохання“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5).
„Неаполь - Капрі - Сорento - Венеція“

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 25. червня 1937.

БЕРЛІН (357) 11.15 Веселі мельодії, 17.00 Соната на скрипку та форт. ес-дур Р. Штравса, 18.00 Розр. музика, 20.45, 21.00 Концерт присвячений творам Чайковського, БУДАПЕШТ (550) 17.30 Форт. 18.15 Циг. музика, 20.30 Сальон. музика. ВІДЕНЬ (550) 17.00 Гутірка для дітей 19.25 Альпейська нар. музика, 22.20 Розр. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР (1571) 14.00, 16.00 Музика, 15.40 Для дітей, 18.00 Спів, скрипка, форт., 20.10 Орх. концерт, КОШИЦІ (259) 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО (369) 19.00 Розр. музика, 21.00 Джез, МІНХЕН (405) 16.15 Веселі мельодії, 20.10, 21.00 Вечір нім. музики, ПРАГА (470) 14.00 Форт., 19.10 Легка музика, 20.40, 21.00 Бетовенова Симфонія ч. 19, РАДІО ПАРІ (1648) 13.15, 17.45, 19.30, 20.30 Спів, 16.00 Камер. музика, 19.00 Арфа, 19.45 Форт., 21.00, 22.00 „На париській хвилі“ муз. авд., РИМ (421) 17.15 Розр. музика, 22.00 Камер. музика.

Субота, 26. червня 1937.

БЕРЛІН (357) 18.00 Розр. музика, БУДАПЕШТ (550) 18.25, 19.00 Сальон. музика, 22.20 Орх. концерт, ВІДЕНЬ (507) 10.50 Сільська музика, 20.05, 21.00 „150 літ віденського вальса“ орх., хор, Бокор сопран, форт., 21.55 Форт. твори Дебюсія, 22.20 Поети танк. музики, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР (1571) 14.00, 16.00 Музика, КОШИЦІ (259) 13.30, 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО (369) 17.15 Танк. музика, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Париж“ комедія Адамія, опісля Веселі мельодії, ПРАГА (470) 12.35 Сальон. квартет, 16.05 Орх. концерт, 17.55, 18.00 „Вилікуваний пияниця“ оп. Глюка, 19.15 Патріотичні пісні, 21.30, 22.00 Романтичні твори на скр. і форт. Двожака, РАДІО ПАРІ (1648) 12.00, 12.30 Орх. концерт, 13.15, 15.20, 19.35 19.50 Спів, 16.15 Для дітей, 17.00, 21.45 Орх. концерт, 20.30, 21.00 Камер. музика, РИМ (421) 17.15 Танк. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „У країні легенди“ оп. Льодовіка Рокки.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 25. червня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з гр. пл., 7.15 Для новобранців, 7.35 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Нар. пісеньки з гр. пл., 12.20 Комунікат львівської хліборобської палати, 12.25 Військ. орхестра, 13.35 Розривкова музика з гр. пл.; у перерві в год. 14.03 Гутірка союзів ККО, 14.35 Трохи пісні, трохи слова, 14.55 Львівська біржа, 15.00 Молоді таланти: 10-літня піяністка А. Лявнбренер грає Моцарта Сонату а-дур 15.15 Музика з гр. пл., 15.35 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Дрібні твори Едв. Гріга у вик. мандолінистів, 16.45 Із нафтового басейну: Будуччина нафти, 17.00 Музика з гр. пл., 17.15 Трансм. з Познаня: Фрагмент із Міжнар. Конгресу Христа Царя, 17.50 Наші дерева: Дуб, 18.00 Туристичний інформатор, 18.05 Маскані з гр. пл., 18.15 Конкурсова гутірка, 18.20 Твори Альб. Кетельбі, гр. пл., 18.30 Українські задушні дні вит. Юрій Петрович, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Вечірні серенади, орх., Бем тенор, 19.50 Спорт. вістки, 20.00 „Біла жінка“ фрагм. з оп. Фр. Боальдіє, орх., хор, солісти; у перерві Вечірній денник, Актуальна гутірка, 21.45 „Стасева пригода“ оп. Б. Пруса (докінчення), 22.00 Танк. музика з гр. пл., 22.50 Останні вістки, огляд преси, метеорольоґ. вістки, 23.00 Джезові солісти, гр. пл., 23.15 Танк. музика, 24.00—1.00 Орх. концерт.

Субота, 26. червня 1937.

6.15 Ранішня авдиція, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з гр. пл., 7.15 Для новобранців, 7.35 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Чи важення молочних коров пожиточне для годівельних цілей, 12.25 Лівт. із гр. пл., 14.00, 15.00 Концерт бажань. 14.53 Наша програма, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Театр Уяви для молодших дітей: Проміничкові пригоди, 16.30 Орх. концерт, 17.20 Камер. концерт, 17.50 Шлеськ як краєзнавчий терен, 18.00 Суспільна гутірка, 18.05 Юрандів хор, із гр. пл., 18.25, 18.50 Актуальна гутірка, 18.45 Спортові вістки, 19.00 Легка музика, 19.40 Актуальна гутірка, 19.50 Спортові вістки, 20.00 Хвиля від Балтику, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Огляд хліборобської преси, 21.05 Фабіян Тимольський — львівський Штравс, муз. авд., орх., гутірка, 21.45 Огляд видань, 22.00 Популярний концерт у вик. орх., 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольоґ. комунікат, 23.00 Танк. музика з гр. пл., 23.10 Родина Гаіів, монольоґ, 23.20 Танк. музика з гр. пл., 24.00—1.00 Орх. концерт

БІРЖА.

Купно-продажа: Бельґи бельґ. 89·43, 89·00, Доляри американські 5.29·00, 5.26·50, доляри канад. 5.29·50—5.26·50. Фльорени гол. 291·32—289·60, Франки фр. 23·62—23·48, Франки швайцарські 121·45—120·65, Фунти анґл. 26·20—26·04, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 18·20—17·40, Кор. дан. 116·94—116·10, Кор. норв. 131·63—130·65, Корони шв. 135·08—134·10, Ліри італ. 23·30—22·70, Марки фінлянд. 11·59—11·30, Марки нім. 132·00 — 130·00, Шилінги австр. 99·20—98·50, Тель Авів 26·20—25·55, Марки нім. срібні 143, 141.

Акції.

Банк Польський 101·00, 100·50, 100·75, Цукор 28·50, Вугоь 19·50, Лільпоп 46·00. Стараховичі 28.

Тенденція вдержана.

Папери.

3 поз. інвест. 1 ем. 63·63, серія непот. 6 дол. 55·25. 55·25 55·10, 55·13, купон 25·29, 4 проц. 39, стабіл. 370·00, купон 33·46, консолід. 51·88, 51·50, 52·00, всі в дрібних.

ОПОВІСТКИ.

До відома тим, що вибираються на товариський Зїзд до Станиславова. З огляду на те, що п. дир. Даниш не може на 29. ц. м. бути в Станиславові, речинець зїзду перенесено на 30. ц. м. в тій самій годині і з тою самою програмою.

Дарка Манагон.

ОГОЛОШЕННЯ.

ПРОТОКОЛ

ревізійної комісії Бурси ім. С. Петлюри для дітей емігрантів у Перемишлі.

Дня 25. і 26. травня 1937 р. ревізійна комісія в складі голови Головної Ревізійної Комісії У. Ц. К. в Польщі інж. Д. Клекоцького і голови ревізійної комісії Відділу У. Ц. К. в Перемишлі п. П. Проценка, в присутности голови Управи Відділу У. Ц. К. в Перемишлі п. П. Шкурата, перевела контролю касової книжки і грошевої рахунковости будови Бурси ім. С. Петлюри в Перемишлі. Всі записи приходу і розходу в касовій книжці виправдані належними документами рахунковість знайдена правильною та в повному порядку.

На будову бурси вплинуло жертв на суму 21.196 зол. 78 сот., а саме:

I. жертви українського галицького громадянства 4.250 зол.
II. жертви української політичної еміграції 11.372 зол.
III. допомога „Офісу“ Нансена 3.423 зол.
IV. доходи з імпрез і збірок 2.151.78

На закупно парцелі 180[2] сажн. і на будову поверхового мурованого будинку на 7 кімнат видано 21.192 зол. 52 сот., залишилося готівкою в касі 8 зол. 61 сот. Жадними боргами будинок не обтяжений. Ревізійна комісія стверджує, що Бурса ім. С. Петлюри в Перемишлі збудована жертвенністю українського галицького громадянства, української політичної еміграції та заходом і невтомною працею ініціятора цієї будови п. Петра Шкурата.

Д. Клекоцький (вр.) **П. Проценко (вр.)**

ЗА ПОЧЕСНИЙ КОМІТЕТ:

О. Ціпановська вр. Д-р В. Загайкевич вр.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.